

egyszerre elismerve. Széles tudománya, tiszta jelleme s életrevaló ügyessége oly népszerűséget és tekintélyt szereztek neki, hogy midőn 1853-ban politikai multja miatt az ügyvédi gyakorlat jogától megfosztott, kényszerű visszalépését nemcsak azok fájalták, kiknek ügyeit oly lelkiismeretes hűséggel s szerencsével tudta védelmezni, hanem maguk a bíróságok sem tartózkodtak nyilvánítani, hogy e csapás nem annyira a teréről leszorított ügyvédet, mint a közönséget sújtja. Ügyvédi jellemére fényt vet azon tény is, hogy jeles tehetségei s terjedelmes gyakorlata dacára nem tartozott a hirtelen meggazdagult ügyvédek közé. 1855. elején a leszorított rendelet visszavonva, s ő ismét az ügyvédi pályán volt és pedig kevéssel több mint a Baththyány hercegi javak vasmegei uralomi ügyésze.

Az oktoberi diploma új korszakot ígért nyitni a magyar közéletre; a megyék s törvényhatóságok ismét megkezdék működésüket. Vas megyében nem volt senki, ki nagyobb szerepre tarthatott volna igényt a megyei élet újra alakításában, mint a közbizalmat oly méltán bíró Horváth Boldizsár. A közbizalom ekkor a megalakuló megye főügyező tisztéül kínálta meg, mit azonban ő el nem vállalt, s érdemei csak *tiszt. főjegyzőséggel* lehettek megjutalmazva. A városi tisztújítás, mint az országban legtöbb helyen, Szombathelyt is izgalmasá látszott válni, de midőn annak vezetésére őt hivta fel polgártársai bizalma, azt oly higgadt erélyvel s oly példás renddel sikerült vezetnie, mely a korábbi rendszer közegeit is elismerésre készítette.

Az országgyűlési értekezletre az ország első tekintélyei és jogtudósai között Horváth Boldizsár is meghivatván, szereplése itt szintoly kitünő, mint tevékeny volt és segített megalapítani országos hírét. Az eszmék akkori zavarában, mely a törvénykezés bo nyolult kérdése fölött oly nagy mértékben uralkodott, Horváth B. adott eldöntő irányt a vitának a közjog és magánjog közti éles határvonal fölállítása által. S általában jogtudományának és törvényhozói magas fölfogásának annyi jelét adta ez alkalommal, hogy az országos elismerést, melyet onnan magával haza vitt, Deák Ferencz azon nyilatkozattal koronázhatta meg, melylyel Horváth Boldizsárt az ország egyik legelső jogtudósának ismerte el.

Az 1861-diki országgyűlésen a felirati párt leghatározottabb hívei közé tartozott és a törvénykezés ügyében tartott beszédei általános hatást tettek; jelesen a jul. 17-ki zárt ülésben tartott előadása még ellenfelei becslését is megszerezte számára. — Midőn az országgyűlés a hazafiai remények teljes megújulásával végződött, ő is elkeseredetten vonult a magányba. Az országgyűlési itélőmesteri hivatalra, melyre kinevezett volt, de melyet tényleg el sem is foglalt, leköszönt, sőt az ügyvédi gyakorlattal is fölhagyott.

A következő 1862-dik évet részint a nevezetesebb külföldi törvényhozások alapos tanulmányozásában, részint hogy a közélet nyilvánulásával fölébredt és megismerkedjék, Német-, Francia-, Angolország- és Belgiumban tett utazással töltte. Ez év végén választatott meg az akkor alakuló magyar földhitelezési jogügyi igazgatójának s lépett ezzel ismét a közpálya mezéjére.

A magyar földhitelezési 1863. jul. 1-én kezdette meg működését. A legkedvezőtlenebb s bonyolultabb jogi és anyagi viszonyok között kezdődött meg az országos intézet működése, melynek szükségét már az 1848-diki törvényhozás kimondotta, de melyet az azóta bekövetkezett országos álla-

potok miatt most is csak egyesek áldozatkész lelkesülése hozhatott létre, s melynek három év alatt kivívott eredményei és megszilárdult állása nem kis mértékben köszönhető azon osztály igazgatójának, melynek a mai bonyolult jogviszonyok között a legnehezebb feladat jutott. Horváth Boldizsár neve azért méltán említhető az intézet valódi szellemi megalapítói között. Ez intézet jogügyi vezetésében bő alkalma volt kitüntetni, hogy nem merev szaktudós, hanem hazafi is, ki át van hatva azon meggyőződéstől, hogy a vállalat, melynek ereje legjavát szenteli, nem nyereszkereséssel, hanem egyszerű pénzügyi, hanem országos ügy, melynek hivatása az anyagi fölvirágzás eszközeit lassankint, de annál maradandóbban előteremteni, melynek vezetésében azért az országos érdekek s magasabb hazafiai szempontok kell, hogy irányt adjanak.

Az 1865-ki országgyűlés kihirdetettvén, a közélet minden nagyobb tehetsége igénybe lón véve. Közönségesen el van ismerve, hogy a követjelölti programok között alig volt kitünőbb, mint azon értekezéssel, melyet Horváth Boldizsár szombathelyi választói előtt tartott, melyet a lapok egész terjedelmében közöltek s mely később önálló füzetben is megjelent. Az 1848-ki törvények szellemét s különösen a parlamentarismus és municipium elveit behatóan, részletesebben és hatásosabban alig fejtegette valaki ily aránylag szűk keretben, mint ő.

Horváth Boldizsár egyéb irodalmi dolgozatai többnyire hirlapi cikkek, jogi fejtegetések, s hasonnemű publicistai dolgozatokból állanak s számára a szakemberek tiszteletét, s legfőbb tudományos testületnek, az akadémia méltányolása elismerését rég megszereztek. Az akadémia még 1861-ben választotta őt tagjául a törvénytudományi osztályban, hol székét 1864-ben márcz. 14-én foglalta el az összes akadémiai tisztségű értekezéskor „*azon befolyásról, melyet az osztrák törvénykezési reform erkölcsi és anyagi életünkre gyakorolt.*” Ez értekezés kétségkívül legjobb, mit az ausztriai törvények felett magyar nyelven írtak. De ugy formai, mint tartalmi tekintetben más szempontból is kitünő. A mit fenn a szerzőről megjegyeztünk, itt igazolva van; a statusférfi fölfogása, mely a törvénykönyvet egészben, hatásában s hiányaiban bírálja, egyesül a jogász ítéletével, mely nemcsak az egyes szabályok benső igazságát, értékét, vonatkozásait veszi bonczkés alá, de a rendszeres törvénykönyvről, mint organikum egészről találalóg nyilatkozik.

A jelen országgyűlésen — mint fenn említettük — Horváth Boldizsár a különféle bizottságok legfontosabbjaiban foglal helyet, s munkássága és tehetségei ezekben több oldalról igénybe vannak véve. Különösen a közös ügyek és a kodifikációs bizottságokban nagy tét nyílik tevékenységének. Mindenütt, hol magas és hazafias szempontok, alapos és terjedelmes tanulmány s kitartó szorgalom és erély kívántatik: ő helyén van, s a haza méltán sokat vár tőle. *N-gy M-s*

A török és torok.

Rosz barátja a magyarnak
Vajmi sok volt e napig,
Ősi fészékén Ázsiában,
Itt is a hol most lakik!
Legtovábbig a ki értott;
A török volt és torok;
A török sok kárt hozott ránk;
Többet tán a — jó borok!

Elsőtűlt régi holdja,
Nem mozog már a török,
Tőle ágyu, mint Mohácénál,
Ellenünk nem mennydörög.

A torok még egyre pusztít,
És nyugodni nem akar;
Néki jobbágy-hódolattal
Rég adózik a magyar!

Ezredéve lesz maholnap,
Oslakából hogy kijött;
És azóta szüntelen bús
Éj borong e hon fölött.
Bár csodákat mivelének
Hősi népe fegyverei;
Sujtja, veri sors szeszélye,
S nem tudhatni: mért veri?!

A szegény nép mit miveljen,
Bánatában mit tegyen?...
Balzsamot tölt a szivére,
Hogy bajától ment legyen.
S hol lehetne rá találni,
Mint a bor, jobb balzsamot,
Enyhítőnek, hogy láthassa
Szép-, derülnek a napot?!

Kapva kapni kell a népek,
E hatalmas gyógyszeren;
Ámde irat hol találjon,
A kinek bor nem terem?...
Vesz szegény, vesz drága áron,
Bár egyébre nem marad;
Vagy különben szíve vezik,
S bánatában meghasad!

Hogy ha meg nem szánja Isten,
S még sokáig búja tart;
E nehéz sors tönkre sújtja
A szegény, de hű magyart.
Mert vasárnap mind beiszsa,
Köznapon a mit keres,
Hogy lehessen szívbajának
Orvoslása — gyökere!

Lošonczy László.

Esik eső...

Esik eső, de szép eső, de szép nap —
Hű szeretőd de nem minden legény kap;
De nem minden virág jut oly kezekre —
A ki aztat igaz szívvél szeresse.

Lehuztam a két szememre kalapom,
Csöndes eső suhogását hallgatom —
Itt nálunk is van olyan lány akarnám,
Mecsókolna örömet, csak akarnám.

A gerjenti szállásokon kinn a víz —
Szőke kis lány kevély is vagy, eszalfá is.
Ablakodból tekintess, csak tekintess:
Nem keresem többé, kire tekintessz.

Esik eső, suhog zuhog az eső —
Van tehát még máshol is jó legelő.
Sárga lovam ne haragudj békódra:
— Izenget már egy menyecske régóta.

Tolnai Lajos.

Az emberi-nem kora.

(Folytatás.)

A talált tárgyak alkalmat adtak a régiségbuvároknak arra, hogy három korszakát különböztessék meg a történet előtti emberiségnek, mely korszakok élesen megkülönböztethetők egymástól. Az anyag, melyet az emberek eszközeik készítéséhez használtak, adja a megállapodást e három korszak felosztásához, és már néhány régiség gyűjteménye szerint is van berendezve.

A legrégebb korszakban kő, csontok és állatok fogai voltak az egyedüli anyag, melyből a kések, bárdok s egyéb metsző eszközök és fegyverek készítették.

A második korszakban a bronz, a réznek és ónnak egy vegyülete lép használatba, az előbbihez hasonló s még egyéb czélokra; s ezzel már a szép iránti érzék is fölébredt; a művészetnek egy bizonyos foka állott elő, s nyert mindinkább kifejlődést.

Vége a harmadik korszakban a vas előállítása s használata jött divatba.

E három történetelőtti korszakot különböztetik meg a régiségbuvárok: a kő-kor, bronz-kor, vas-kor.

A réz magában véve igen ritkán használtatott metsző eszközül, mert sokkal puhább mint a bronz, s megötvöse nem adja ki oly szépen a forma idomát, mint emez.

De nem vagyunk képesek e három korszak idejét pozitív évszámokkal még csak megközelítőleg se kijelteni.

A kőkorszakba tartoznak már kétség kívül az amiensi s abbevillei bárdok és egyéb kovaköböl való edények.

Sokkal fontosabbak ezeknél az ugynevezett Kjökkenmőddingerek Dániában, melyek a koppenhágai tudományos akadémia tagjai által alaposan megvizsgáltattak, s a talált tárgyak ugyanazon fővárosban egy — számukra külön fölserelt — muzeumban helyeztetek el. A kjökkenmőddinger kifejezés értelmét „konyhai és ételnek hulladéka” szavakban lehetne körülbelül visszaadni.

E szóval nevezték el a nagy terjedelmű lerakodmányokat, melyek Dánia tengerpartjait nagy mennyiségben borítják. E lerakodmányok: kagylóteknők, állati csontok, egyszerű készítményi kőedények, s durva művi fazekak cserepeiből összevíszta állanak. E tárgyak nem mesterségesen vannak egy másikba tapasztva, hanem fölsimerhetetlenül a tartomány régi lakosai által mint étkezéseiknek maradványai összehányattak s nagyrésztben még eredeti állapotukban sérteletlenül állanak, a mint azok régenten összehányattak.

Kjökkenmőddingerek Seeland és Jütlandban is találtak a száraz földre melyen benyúló víznyelvekben, hol a tenger hullámai gyengék. A nyílt tengerben nem jönnek elő; valószínűleg a hullámok innen elreprek azokat. Közel a vízparthoz fekszenek, s csak ott távoznak el attól, ahol főnyerlerakodásokból új szárazföld képződött. A legmagasb vizálláson csak mintegy 10 lábmal emelkednek fölül; lerakodásaik vastagsága 3—5 lábnyi, néhol azonban 10 lábnyira is emelkedik, kiterjedésük 1000 láb hosszúság 150—200 láb szélesség. Némelyiknek belsejében üres tér található, hol talán nyomorult viskók lehettek. A főtömeget négy ehető kagyló-faj tekinthetjük, s mennyiségök szerint így következnek: az osztriga, a szivény, a mitül, és az ehető parti csiga; e négy csiga faj maig is szerepel a londoni piacon, noha mint eledel, csak az osztriga kerestetik jobban; a többi három csak az alsóbb osztálybeli emberek által vásároltatik. Továbbá jönnek elő benne rákok és halak maradványai; s ez utóbbiak közt a hering leggyakrabban fordul elő, de nagy számban van a gadóc, a félszegűsű és az angolna is; mocsári és vízi madarak csontjai, rézcik, ludak, és a nagy északi buvár (Alca impennis L., egy kihalt madárfaj, mely előlt 50 évvel még egyedül csak Islandban volt található, de ma már ott sem jön elő); a fajdyuk, különösen erős és nagy példányokban. A mi házi tyukunk azonban teljesen hiányzik. Az emlősök közül a szarvas, őz, vaddisznó (e három nagy számmal), medve, hód, foka, bölény, farkas, róka, hiuz, vadmacska, nyest és vidra csontjait lehet megkülönböztetni. Nyulnak semmi nyoma. A kutyan kívül semmi házi állatra sem lehet találni, és még az is kétséges, vajjon a kutya csontok a tulajdonképi házikutyától, vagy valamely más kutyaajtól származnak. A velőcsontok mind igen ügyesen vannak kinyitva, valószínűleg a velő kedvéért, s ugyanez eset van a kutya csontnál is, mely e szerint szintén eledelül szolgált. A többi csontok mind igen össze vannak roncsozva, valószínűleg kutyák rágódtak rajtuk. Emberi csontokat a kjökkenmőddingerek nem tartalmaznak, azért a kanibalismusnak semmi nyoma, sőt a sok, s úgy látszik

egykoru kolossalis kőkoporsók Dániában azt mutatják, hogy az ő bennlakók igen megbecsülték halottaikat. E lerakodmányokban néha kicsiny, kerekded tűzhelyek is találunk, kövel kirakva; rajta szétszórvva a szén s durva készületű cserépedény-töredékek. Kovaköböl faragott eszközök és fegyverek nagy számban hevernek az ételhulladékok között, de oly durvák és formátlanok, hogy jobban csak összehasonlítás által lehet rájuk ismerni; balták, fejszék és hosszukás kölapok, melyeket késeknek kell tartanunk, leggyakoribbak, egyes darabok mégis nagyobb gondal látszanak készítve lenni.

Alig hihető, hogy a jobb s értékebb eszközöket az étel-hulladékokkal együtt asztal alá vagy zugba dobálták volna; a kőkést nem volt nehéz minden előforduló alkalomra külön készíteni, s ez lehet oka, hogy az értéktelenebb evőeszközök a hulladékkal együtt félrevertettek. Faragott parittyakövek nem ritkák. Szarvascsontok árrá, törre, s néha a fésű egy nemévé dolgoztatnak fel. Ruhaneműekből, melyek gyaníthatólag állatbőr, vagy nem ritkán fahéjból készülhettek, semmi sem volt található. Hájók is voltak a régi osztriga-evőknek, hihetőleg kivájt fatörzsek, melyekkel alkalmasint a nyílt tengerre is kibocsátottak, a mint ezt a hátrahagyott kagyló- és hulladékokból lehet következtetni. Ezen főelemök indítá okat arra, hogy közel a tenger partjához üssék fel tanyáikat. Foglalkozásuk a vadászat és halászat közt oszlott meg, mi a művelődés szemmel látható alacsony foka mellett bizonyára elég fáradalmas foglalatosság lehetett.

Említést érdemel, hogy Lyell, Darwin és mások Amerikában is találtak régi ind népektől származó ily ételhulladékok-tömegeket, melyek a dániaiakhoz nagyon hasonlítanak. Lyell a St. Simon szigetén Georgiában (Egyesült államok) egy 5 láb magas emelkedést talált 10 acre kiterjedésben a föld felett, mely egymásra halmozott osztrigateknők, köből készült nyilhegyek, fejszék és indiai cserépedényből alakult.

Dánia még egy más tárgyat is nyujta a vizsgálódásra, mely természetértörténeti érdekel bir. Ez a tőzeg vagy turfának egy neme. A tőzeg nem nagy kiterjedésű kőrdé mélységekben fekszik mintegy 30 láb mélységben. Legalól apró hegytörmelék, ugynevezett errattikus kőgerendákkal. Ezután jön a turfa-képződés, ezen ismét fenyőszálak hevernek és sokszor 3 lábnyi vastagok; fölebb a fenyők mind ritkábban jönnek elő a tőzeg között, s helyökbe a tölgy lép s lesz uralkodóvá. Élő fenyők Dániában másutt már nem tenyésznek, mint az újabb ültetvényekben, s külföldről behozva; a tölgy is csak igen kivételesen jön elő; Dánia most különösen szép bükkfái által tünteti ki magát.

Dániának tőzegéből tehát a növényéletnek két korábbi korszakát különböztethetjük meg: a legrégebb: a fenyő- s a második: a tölgykorszakot; a mai tenyészést a harmadik, s ezt lehetne a bükk-korszaknak nevezni.

(Vége következik.)

A keresdi vár.

(Erdélyben.)

Egész Erdélynek s mondhatni az egész magyar birodalomnak legépebb s legrégebb vára a keresdi vár.

Építési kora biztosan meg nem határozható, de annyi bizonyos, hogy az Árpádok korában készült, valószínűleg azon időtájban, mikor II. Endre alatt a német lovagok Erdélyben tanyáztak. A vár a német búrgek építészeti elmélete szerint készült. Legrégibb része a középen most

is fennálló zömtorony (donjon), mely egészen szabályosan földszinti lakosztályból s ezen felül három emeletből áll. A bejárás az első emeletnél van. E zömtorony fala oly vastag, hogy az első emeletnél is több mint egy öl széles. És széles falba van rejtve a finom csigalépcsőzet. Maga e zömtorony román stylen készült. Ehhez jöttek a későbbi építkezések: a diszlak, mely most a vár nyugati oldalát képezi s hajdani fényéből csak pompás kőlépcsőzete áll; jelenleg az udvari gazdatiszt lakása és néhány vendégszobából áll. Ezzel szemben van a keleti oldal, jelenleg a tulajdonos grófi család lakása, mely csak két század előtt is magtár volt, azelőtt pedig katonai őrszobák lehettek e helyen, minthogy innen lehet legmesszebb látni és löni. A déli oldalon is lakerszobák, celedházak vannak, de a mint a kertben látható falmaradványok bizonyítják, erőfele még mesze nyultak a vár hajdani szárnyai; ugyancsak ez látszik a nyugati szegleten is. Északi oldalon van a bejáró főkapu s belől jobbra kovácsműhely, balra egy nagy épület, most magtár s ez alatt egy goth stylen épített pinczeszerű nagy kápolna, hol a faragott köből készült szobák teljes épségben a maga helyén áll. Most a vár némileg négyesögre épültek látszik, de mikor még egészen fennállott, ugy volt beépítve és erősítve, a mint azt a hely felvétele kívánja, és minden más alak inkább volt, mint négyesög.

A vár kezdet óta a bethleni gróf Bethlen család birtoka s természetesen, hogy miután a harcos idők lejártak, s többnyire mindig lakott benne egyik vagy másik Bethlen-család, az építkezésben a styl és eredetiség változást szenvedett s így látjuk itt a román styit, aztán a goth styit, végre a renaissance-kor fényűző cziradát, a faragott köveket, és az északi bástya csüngő ortornyain, melyek ma a legideálisabb kávézó helyek. S végre a styl elmosódik s az utolsó ujtások félremagyarázhatlanul mutatják, egy segevári szász mesteremberek legközelebb laknak e klasszikus helyhez.

Kövári azt írja, hogy 1300-ban építé Bethlen Márkus; — mások azt mondják, hogy ily felirat volt egy kőtáblán: *Renovatum est 1303. B. M.* Legutóbbi átalakítását Bethlen Elek eszközölte 1683-ban. A várból még most is sok érdekes apróság van; Kemény János erdélyi fejedelemnek egy sírköve s egy életrajtszerű képe. Károlyi Zsuzsánának egy fenyőfa-ágya, s más apróságok. De a magyar építészeti régészet szempontjából annyi érdekes alkat, egy meglepően szép ajtó, szögletek, ablakok, faragványok sat. hogy mint egy tisztelt barátom mondá, *érdemes volna, hogy csupán a keresdi várról egy régészeti albumot készítsen valami ahhoz értő művész, vagy bár valami vándorló fényképész.*

Mint hogy a Bethlenek közt mindig voltak litteratus emberek, a 17-ik században még nyomdát is állítottak Keresden, mely az említett földalatti kápolna feletti épületben állott. Több könyv jelent meg e nyomdában és itt jelent meg különösen Bethlen Farkas históriájának első kiadása.

Volt-e megtámadva a régi időkben, meghatározni nem tudom, de az újabb időkben két, három század óta nem volt ostrom alatt. Minden párt működésétől félreesett s némelyek azt mondják, neve is onnan van, hogy keresni kell. A közügyektől távol családi örömeinek vagy tudományoknak élő nemzedékek birták; — legalább arra mutat az, hogy oly sok vizsály és vihar után, mely hazánkon átvonult, még most is lakható.

Feljejtethetetlen szép napokat töltöttem e várból s akkori lelkesedésemben meg is emlékeztem róla egy beszélgetésben, melynek czime: *A keresdi folyondár.* Magára a vár felkérésére nézve és azon benyomást illetőleg, melyet első látásra réám tett, akkor így írtam:

„Midőn Dálnosnál betér az ut, a nagy Küüllő szép völgye néhány percz alatt eltűnik szem elől s az utas erdő hegyek közé ér, hol a civilizáció nyomai csaknem egészen eltűnnek, s az emberi kéznek csak kezdetleges nyomai láthatók egy-egy felszántott vagy bevetett kopár oldalon. Az ut mélységek fölött, patakosságek fenekén vagy meredek oldalokon víz, csak kűzköve lehet hatolni, végre a nap nyugatra száll, az erdők mind sűrűbbek és tekintetők mind komorabb — azonban harangzuga hallik — az est már közel, de még elég tisztán látható, hogy az erdők közé zárt völgyben magas halmon előttünk áll az ősi vár.

„Mindenható Isten, mily szép e hű emléke a régen elenyészett századoknak! Sötét, komor, büszke és ábrándos, mint történetünk lapjai. Egy

hatalmas család ezredéves fénylaka! Midőn a várba lépünk, a szív ismeretlen áhítattól feszül, örülünk és busulunk egyszerre, szemünk könyekkel telnek, mintha minden eltűnt század örömei és fájdalmai keblünkön akarnának átvonulni. Alig jöhettünk szőhöz, s oly megfoghatatlannak tetszik, hogy ismerős vidám arczokat látunk elénk jöni s fürgé cselédek szaladgálnak, készséggel nyitván fel az antik szobák hosszú sorozatát. Csodálatos ott minden; a földalatti templom leginkább meghatott. Különböző hajlékból és jobbra térve, olasz izlésű csinos kert közepén találtam magam. A várhegy oldalát hamisan kanyargó ösvények metszik át, a legszebb divatos virágokkal szegélyezve s fiatal gyümölcsfák és szőlővnyigékkal tarkítva.

„Minő ellentétek a vár koromsötét falai, s a kertben csillogó színes kínai tükrök; az ezredéves mohák s az illatos violák és tarka szeneceziák, miket a szellőnek egy fagyos lehellete örökre elhervaszt; a vár tetején sikló szőlőkakas és korunk gyermekjátékai, mikkel egy vidám kis fiu kergeti a rohanó időt; a komor bástyák némasága s az elegans szökőkút csacsogása; a várban szongó uri nép fönnecsapongó jó kedve s a kert fenekén terülő fenyves zajtalan magánya; nyugtalan lelkem, rakoncátlan vágyaim, ifju bohóságaim s a mozdulatlan álló csendes tó tisztá tükrö! Minden oly szép, minden oly fönséges volt; itt a természet és történet maga magát örökítette meg e helyeken.

„S ha még hozzáteszem, hogy szép nyári esteiken a sötét fenyves árnyai alatt vagy a tó hallgatag hullámai felett csolnakázva csevegünk és ábrándoztam — vagy, hogy gyönyörű leányok cizteravagy melophonhangokkal rezgették az esti szellők szárnyait, s édesen ömlő dalokkal sokasíták a szívek vágyait — fogsz-e csodálkozni, nyájas olvasó, ha újból állítom, hogy a Keresden töltött napok felejthetetlenek!”

Deák Farkas.

Keresdi vár (Bethlen Gábor kastélya). — (Keleti Gúnyos eredeti rajza.)

A pesti indóház.

Vajjon van-e, ki ez épületet nem ismeri, a ki t. i. az utóbbi két évtizedben Pestet járt?

Ott áll a váci-ut végén, s míg előtte s alatta káros mozdonyok suhannak el, hol nesztelenül, hol prűszkölvé: körülötte a napnak csaknem minden órájában, sőt hajnalban s éjszaka is, utitáskás utasok, hordárok, targoncások, uri fogatok, bérkocsisok, omnibuszok s csörömpölő társzerekereksűrűnek, zajognak.

Szinte rá lehetne mondani, hogy „jóizü” látvány, mert az élelenség mindig kellemes benyomást gyakorol a szemlélőre.

Kicsiben mult, hogy második pályaudvart nem nyert a főváros, ott valahol a kerepesi uton. De a szerencsétlen vállalat, melyet egyesek nyereségvágya buktatott meg, csak lassankint tér magához s nyilván még több év mulik bele, míg Pestről Losoncra fogunk vaspályázni. Budapestnek ez idő szerint csak két pályaudvara van. Az egyik Budán, a másik Pesten.

A „magyar középponti vasut” (ez volt első neve a pesti vaspályának) vállalkozói építették ezen indóházat, melyet rajzunk mutat. Míg ezen magasabb stílusú kocsiszín megfelel a szükségnek, maga a pályaudvar egész gyárvaróssá nőtte ki magát: annyi kürtő füstölög, kovács- és lakatosműhely zakatol ott éjjel-nappal, míg szemben

velők roppant mag- és raktárak fogadják magukba az ország minden vidékéről s a nagy kereskedelmi városokból odaözönlő árukat, hogy onnan ismét ország-világra menjenek.

Képünk az indóház azon oldalát mutatja, melynek közepén levő nagy kapuján áramlik ki az érkezők nagy raja, míg tulsó felében az elutazandók gyűlnek össze. Az elmúlt télen lombos, színes árbozok s zöld füzéres oszlopok diszíték ez épületet s környékét, hogy érkezésnél a főváros első üdvözlését s távozásnál hódoló búcsuját fejezze ki az uralkodó párnak. Nemcsak a templomoknak, hanem a prózai forgalmi épületeknek is megvannak a maguk ünnepnapjai. Még jó lesz tán megjegyezni azt is, hogy ezen kijártnál legelőbb is a fináncokkal találkozik az ember, kik könyökig vájkálnak ládáiban vagy tarisznyáiban: van-e benne „finánczolni” való.

Alig léptél a külső csarnokba, midőn ezer és egy kéz nyulik feléd, mely oda kínálkozik vinni máhádát, a hová parancsolod; sőt, a mint több ízben megessét már: oda is, a hova nem is gyantod. A nagy főváros minden dolgotalan csavargója az ily pontokon szeret leginkább megjelenni, mert tudja, hogy akad mindig valami tapasztalatlan diákokcska vagy magánya öreg asszony, kinek holmiját megdézsmálhatja. A rendőrség nem tehet egyebet, mint azt, hogy e veszedelmes fajt nem bocsátja be a pályaudvarba; azért is

hivőknek naponként többszörös mosakodást rendel, s különösen a szép török nők, kik napjaink nagy részét a fürdőkhöz járással töltik, a finom szivacsos, mint nálok nélkülözhetetlen szerrel, valóságos fényt üznek, épen mint férjek a hosszú pipaszárakat ékítő borostyánkővel.

Keleten *Latakia* nevű hely, a *syriai partokon*, világos színű finom dohányáról s kitűnő szép szivacsairól egyike a legnevezetesebb helyeknek. Az ottani partlakók, mint a kiknek az iméat említett két czikk képezi fő keresetforrásukat, nagyrészt ilyes buvárok, kik már gyermekkorukban megszokták, dacolni a tenger hullámaival. Az antiochiai öbölben fekvő *Ruab* szigeten, a szivacsahalászás idején, augusztus és szeptember hónapokban, csak az asszonyok és gyermekek maradnak otthon; a sziget férfi népessége, könnyű bárkákon, mint képünk mutatja, szivacsahalászásra indul. Munkájok végzésére azért választják ez időszakot, mert az ottani tengerpartokat ez időtábjában nem szokták a viharok háborgatni. A sima hullámok tükrözén egész csapat vitorlás bárka száll utra, mint valami sirálycsoport s repül oly gyorsan, oly könnyen, hogy alig látszanak a hullámokat érinteni.

A mint a kitűzött helyre érnek, horgonyt eresztve, a buvárok azonnal megkezdik nehéz, fáradságos munkájukat. Rendkívül sokáig kell a víz alatt maradniok, úgy hogy gyakran megtör-

ténik, hogy a nagy erőfeszítés miatt orrukon szájukon a vér megindul. Azonban e sziget lakói szerencsére oly erős testalkattal bírnak, hogy az e miatt szenvedett kimerülést rendszeren csakhamar kiheverik. Ha gazdag zsákmánnyal térnek vissza, a kihálászott szivacsos rögön csere-kereskedést üznek; cserelelnek rajta gabonát, vajot, olajat, ruhadarabokat s élelmi szereket stb., második kézből kerül azután a szivacs a francia és olasz matrózok kezébe; így történik, hogy a szivacsahalászok, ha még oly gazdag eredményt jutalmazná is nehéz munkájukat,

pénzt soha sem kapnak, s köztük a leggazdagabbnak is alig van 100 piasztere; különben az ott divatozó egyszerű családi élet mellett nagyobb összeg pénzzel talán nem is tudnának mit csinálni.

Ha a szivacsahalászás szerencsésen végbe ment, a bárkák visszavitorláznak családjaik körébe, s ha az eredmény jól ütött ki, vigalmakat is rendeznek. Azután biztos helyre rakják bárkáikat, s kellemes dohányuk füstje mellett nem is gondolnak rá, hogy a jövő évben ismét mily nehéz munkát kell végezniök.

Németországi uti naplóból.

(Emlékezés Szenci Molnár Albertre.)

Oppenheim, 1865. aug. 21.

A Rajná utazásból vett büvölő benyomások alatt érkeztem meg *Mainzba*. Átsétáltam a várost, erősített hely, katonai laktanyákkal tele, védművekkel körülvéve. Rég távol levén hazám-tól, szerettem volna egy magyar hangot hallani. Megszólított egy huszárt: magyar-e? Idegen hangon felel, hogy porosz. E város német birodalmi erősség levén, Poroszhoz és Ausztriának el katonasággal. A Münster kapun kilépve, egy gyalog katonát szólított meg... olasz volt, magyarra nem találtam. A város különben nem tett rám va-

Nackenheim. Nierstein állomásokon áthaladva elértem a Mainzhoz 12 angol mérföldre fekvő *Oppenheimba*.

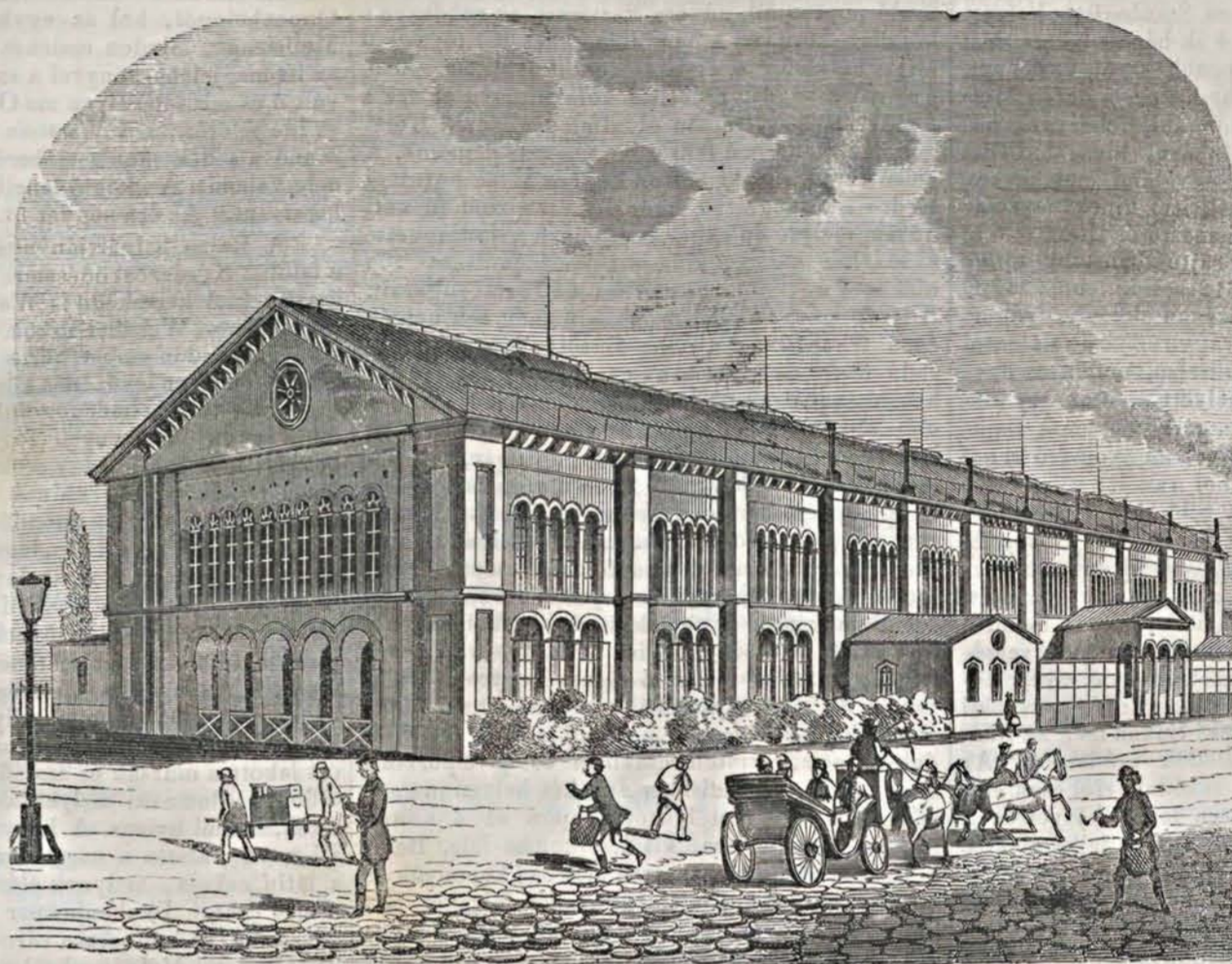
Fekszik a Rajna bal partján egy meredek hegy tövében, azaz jobban mondva, oldalában; a hegy a Rajna felől, mely itt nagyot kanyarodik, kőbánya és roppant kivágások miatt egy hatalmas

egy lépcsőzet tűnik szembe, mely a veresől kőből épült szent Katalin templom zöld fáktól árnyazott udvarára vezet fel. E város ma már csak 2500 lakost számlál, a várfalserü kerítés látszik körülré, állanak az őrtornyok is néhol, így például a bemenetnél órával ellátott kerek védortony van, felsőbb része ujabban javítva ki; szemben a kimene-

telnél az ó torony (Gauthor) boltozatai alatt juthatunk ki a városból. Járton közben egy „Guttenberghez” címzett vendégház is öltött szemembe, az elnevezés mutatja, hogy Mainz környékén vagyunk. Minthogy a toronyban egyetűtött már, ebéd ideje alatt nem akarván idegenekhez menni, magam is ebédelni mentem a vasutnál szemben fekvő, zöld fáktól kerített, csinos egyemeletes vendéglőbe. Falára írva áll „Gastwirthschaft von W. Ritter”. Ebéd alatt egy negyedréti s pár levélből álló német lapra vetém szememet; helybeli hetenkint kétszer megjelenő értesítő-féle ez, csejja a hirdetés, legfeljebb a második levél van elfoglalva olvasmányok számára, egy két távirati sürgöny is jelzi a nagy politikát benne. Czi-me „Oppenheimer

Kreisblatt” 67. szám, aug. 23. Benne hazámra emlékeztető hirdetés is találtam s jól esett ezt is olvasni. Wenglein mainzi kádár hirdeti első kézből vett s mindennemű magyar dongáit „Lager von ungarischem Fassholz.”

Ebéd után a dombon fekvő „Katalin” fő-

A pesti vasuti indóház. — (Myskovszky rajza.)

fal gyanánt néz ki, a hegytetőn az omladék várpalota, széjjárta ablakrészekkel s kopár falaival a magasba nyulik. Először is tájékozó sétát tettem a városban keresztül-kasúl; az utcák erősen köveztek, de a dombi fekvés miatt lejtős és nehéz járatuak. A városház előtt kis tér, hátul

A szivacs halászok.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

** (A Széchenyi-szobor-vázlatok ügyében) Jun. 4-dikén hozott határozatot a nagy bizottság, még pedig úgy, hogy az első díjat, mely 800 forintból áll, Engelnek, a másodikat a 400 forintból állót Izsónak, a harmadikat a 200 főt, Vay Miklós bárónak adta, s Faragónak is szavazott 200 főt kárpótlás fejében. — Kíváncsiak vagyunk, hogy a bizottság mivel tudná eljárását indokolni, a miért Izsónak a többiek közül minden tekintetben legkiválóbb szobormintáját a második helyre sorolta. Egyébiránt a minták a nyilvánosság elé ki lesznek állítva, s itélhet felettük a közvélemény.

** (A „Magyarország családai”) című várlalattól, melyet Nagy Iván nagy szorgalommal állított egybe, már a 68. és 69. dik kettős utolsó fizet is ki van nyomva s júliusban meg fog jelenni. E fizetekkel az értékes munka be lesz fejezve.

** (Racine „Andromache” című tragédiája magyar fordításban) is megjelenik s megjelenésével egyszersmind egy jótékony czélt mozdít elő, a mennyiben tisztá jövedelme az erdélyi mezősegi inasok főlsegelésére van följárulva. A francia irodalom ez egyik legkitűnőbb művét Zilahy Imre fordította le. A műre Nagy Lajos és Fogarasi Rudolf kiadók, és Imreh Sándor marosvásárhelyi nyomdász hirdettek előfizetést 60 krajczárjával, kikhez a pénz Marosvásárhelyre jun. 15-ig küldendő. A hat ívre terjedő s díszesen kiállított munkát az előfizetőknek augusztusban mulhatatlan megküldik. — Ugy a mű bece, mint a jótékony czél tekintetéből, fölhívjuk rá a közönség figyelmét.

** (Egy szörb politikai munka magyar fordításában.) A belgrádi „Vidov Dan” szerkesztőjének, Popovics Milosnak „Európa délkeleti nemzetei és azok jövője” című munkája közelebb magyar fordításban is megjelenik. Sarcsevics Ambrus fordítja és adja ki Szabadkán. Július hó elején fog megjelenni s előfizetési ára 1 ft., mely az előfizetők részéről jun. 20-ig Szabadkára, a fordítóhoz küldendő.

** (A városi vígadó freskóinak festését). Than és Lotz, hosszabb szünet után újra megkezdették és nagy erélyvel folytatják.

Egyház és iskola.

** (Egy pesti magyar kath. plébánia ügyében) szólal föl az „I. T.” Midőn — ugymond — a pesti izraeliták magyar hitközségét protestánsok isteni szolgálati nyelve a magyar: a katolikusoknak sajátlagos magyar plébániájuk még most sincs a haza fővárosában. Ennélfogva a magyar katolikusok érdekében legalább is egy tulajdonképeni magyar plébániára volna szükség, hol magyar szent énekek lennének hallhatók, s a magyar hitbeszédet illetnek meg az első hely.

** (A pesti evang. gimnázium igazgatójává) Greguss Gyulát választották meg, ki tudományos munkássága mellett, szépirodalmunknak is szép szolgálatot tett a „Lusida” sikerült fordítása által.

** (A népnevelés és oktatás előmozdítására) az egri érseki-megyében, néhai Rajner Károly felszentelt püspök és egri nagyprépost alapítványából ez iskolai évré, a végredelet értelmében, e napokban következő öszegek fordították és osztatták ki: 1) Nyolcz segédlelkésznek, a népnevelés körül tanúsított buzgalmuk jutalmazására 400 ft. 2) Tíz kántorantónának, a tanításban kifejtett szorgalmuk és fáradságuk jutalmául 400 ft. 3) Tíz segédantónának, kötelességeik buzgó teljesítésének jutalmául 300 ft. 4) Tíz szegény iskola szükségére fordítottatott 50 fujával 500 ft. 5) Tíz községbeli iskola szegényebb, szorgalmasabb és jóviseletői tanulóinak, nevezetesen 10 ft. és 19 leánygyermek főlsegelésére és jutalmazására 24 fujával 240 ft. Összesen tehát népnevelési czélokra a Rajner-alapítványból fordítottatott, és évenként fordítatik 1840 ft.

** (Iskolai értesítés.) A pesti ág. hitv. evang. gimnáziumban az 1866-iki második félévi vizsgorlatok június 18-tól 23-ig, a közbizsgák pedig ugyanezen hó 26-tól 28-ig fognak megtartatni. A közbizsgákat megelőzőleg jun. 24-én délután 3 órakor a gimnázium nagy termében az önképzőtársulat növendékeit fogják a szavalat- és irálygyakorlatokban tett haladásukat bemutatni. — Ugyanezen alkalommal a Döbrentei aranyra s más díjakra történt pályázatok eredménye is ki fog hirdettetni.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** (Aratási kiállítások a külföldön.) Ugy lát-szik, hogy a májusi hideg, bár csaknem egész Európára kiterjedt, annyi kárt, mint nálunk, sehol sem tett; legalább az ausztriai és külföldi tudósítások, bár panaszokat ezek is tartalmaznak, távolról sem említenek oly kétségbeesetten, mint a magyarországiak a külföldön az áruk sem emelkedtek oly arányban, mint nálunk. Csehországban a fagy sokat ártott a gyümölcsnek, kapásnövényeknek, rosznak és repczének; a buza sem oly szépen áll mint elebb, mindamellett kielégítő aratást várnak. Bajorországban azt írják, hogy a szép meleg idő ugylátszik helyre akarja hozni, mit a fagy ártott. Porosz-Sziléziából azt írják, hogy a buza csaknem helyre jött; roszból bő termése számíthat, miután ez ott csak a fagy után virágzott. Thüringiában buza, rozs és repce nagyon sokat szenvedett, Brandenburgban csak rozs és repce, míg a buza bő termést ígér. Posenben ősi valamint tavaszi vetések szépen állnak. Franciaországban a szárazság és hideg ártottak, s az utánok bekövetkezett meleg időjárás és tartós eső daczára, az áruk irányzata ott foly-vas emelkedő.

** (A ló korának meghatározására szolgáló jel.) Egy német gazdasági lapban a következőket olvassuk: Egy új jel fedezték föl a ló korának meghatározására. Ez egy redőből vagy rincezből áll, mely a nyolczadik év után az alsó szemhéjnak felső szélén képződik. Minden évben egy új rincez keletkezik ott, és minthogy épen ezen időtől fogva bajos a lovak korát meghatározni, s a jelek, melyek e tekintetben különben támpontul szolgálnak, gyakran tévútra vezetnek; ennél fogva ezen állítás — illetőleg észlelés, a lötenyésztők és lötelajdonosok különös figyelmét megérdemli.

** (Kisfaludy Sándor csáknya.) Hertelendy György Zalamegye sz.-gróti kerületi képviselő, Kisfaludy Sándor csáknya, melyet a költő halála után ennek családjától ajándécképpen kapott, a nemz. muzeum régiségteráának adományozta.

** (A nemzeti színház tagjai.) A jun. 28-dikán kezdődő szünet alatti körutakra már is nagyban készülnek. A drámai tagokból két társulat alakult: egyik a Szigligeti, mely Pécsre, Kaposvárra és N.-Kanisrára megy, s tagjai: Paulainé, a Szigligeti-nővérek, Kecskésné, Tolnay Mari a képezdéből, Feleki, Sánta, Benedek, Komáromi, Udvarhelyi Sándor, s négy ifju a képezdéből. A másik társulatot Egressy Árpád és Náday Ferenc szervezték, s azzal Bajára és Szabadkára indulnak. A tagok itt: Hirtling Mária, Niczkyné, Szöllösy Pirokka, Hubenainé, Szilágyi Sándor, Hubenai, Róka Jani és több képezdei tag. — A Lendvai pár Szegeden és Aradon fog játszani. Prielle Kornélia és Szerdahelyi melyik vidéki színpadon fogják mulattatni a közönséget, még nincsen tudva.

** (Az arvadányi intézet ünnepélyes megnyitása.) A magyar gazdaságok egyletének arvadányi intézet jun. 6-ikán délelőtt nyitották meg nagy ünnepélyességgel. A megnyitási ünnepélyt egyházi szertartással és magyar imával ft. Klempa prépost és terézvárosi plébános végzé. Utánna Krieger J. iskolai igazgató tartott az alkalomnak megfelelő rövid szónoklatot; ezt követé Török Pál superintendens bátorító, s a munka és kitar-tásra serkentő beszéde. Satupa György jegyző az intézet miként keletkezének rövid rajzát közlé, s gróf Zichy Pál Ferenczét, az egylet pártfogóját első rendben említe ez intézet alapítói közt; a jótékonyaság, s a honleányi erények fíradhatlan gyakorlásában méltó helyet foglal mellette az egylet elnöke, Damjanich János özvegye, és alelnökei: Hollán Ernő és Braunné, kik után az áldozatkész nemeslelkű hölgyek szép koszorúja következett. — Az ünnepélyen jelen voltak a választmány tagjai majdnem kivétel nélkül, valamint más tagok is nagy számmal. Az ünnepiesen felöltözöttet árvák, számra huszan, a megnyitáson szintén jelen voltak, s egy közülök jótékony pártfogónéihoz szívbeli jóvó hálaszavakat intéz-tet. A berendezett intézetben az egylet közvetlen felügyelete alatti ápolás és nevelés e napon vette kezdetét.

** (A pesti állatkert számára) Ö Felsőge által a schönbrunni állatserleglethől ajándékozott állatok már Pestre szállították. Összesen 34 darab, s közöttük több ritka példány. Az állatkertben a munkálatok különben gyorsan haladnak, úgy hogy az állatkert megnyitása már nemokára várható.

** (Egy kis utcai komédia) fordult elő a napokban a kerepesi uton. Ugyanis egy teher-szállító kocsin a szeszszel teli hordok egyikéről az arbronsok lepatogtávan, a szesz folyni kezdett, és spiritus-tócsák keletkeztek, melyekből a köz-népe merítgetni kezdett. A mulatság közepette azonban a szesz valahogy meggyuladt s a már hajbakapó ingyen haszonlesőket kisé elszéleszté. A tüzet azonban nemokára eloltották és minden nagyobb baj el volt hártva.

** (Egy kis utcai komédia) fordult elő a napokban a kerepesi uton. Ugyanis egy teher-szállító kocsin a szeszszel teli hordok egyikéről az arbronsok lepatogtávan, a szesz folyni kezdett, és spiritus-tócsák keletkeztek, melyekből a köz-népe merítgetni kezdett. A mulatság közepette azonban a szesz valahogy meggyuladt s a már hajbakapó ingyen haszonlesőket kisé elszéleszté. A tüzet azonban nemokára eloltották és minden nagyobb baj el volt hártva.

közgyülesen az elnök Lónyay Menyhért jelenté, hogy a mult évben a társaság Moldva-Olahor-ságban, Nápolyban és Egyiptomban főgynök-ségeket állított fel és hogy ez évben az erdélyi kölcsönösen biztosító társaság az első magyar álta-lános biztosító társaságba olvadt.

** (Egyetemi joghallgatokat segélyző egy-let) a mult május hóban 47 joghallgatónak össe-zen 245 ft. segélyt nyújtott.

Mi ujság?

** (Kolozsvár város hódolati nyilatkozata.) A fenyegető harc alkalmából Kolozsvár város előjárósága, hűsége és hódolata kifejezéseit egy feliratban juttatta Ö Felsőge színe elé.

** (Bizalmi nyilatkozatok Deák Ferencnek.) E hó 5-dikén nagy hazánkfának Deák Ferenc-zenk ismét két bizalmi nyilatkozatot nyújtottak át, s ezek közt egyet Erdélyből. Az egyiket Esztergom városának sz.-Györgymező című ne-gyedében lakó polgárok kévtől négy tagu bi-zottság által; a másikat a dévéri kaszinó nevében gróf Kun és Makray hunyadmegyei képviselők kézbesíték az ünnepelt férfinak.

** (Kisfaludy Sándor csáknya.) Hertelendy György Zalamegye sz.-gróti kerületi képviselő, Kisfaludy Sándor csáknya, melyet a költő halála után ennek családjától ajándécképpen kapott, a nemz. muzeum régiségteráának adományozta.

** (A nemzeti színház tagjai.) A jun. 28-dikán kezdődő szünet alatti körutakra már is nagyban készülnek. A drámai tagokból két társulat alakult: egyik a Szigligeti, mely Pécsre, Kaposvárra és N.-Kanisrára megy, s tagjai: Paulainé, a Szigligeti-nővérek, Kecskésné, Tolnay Mari a képezdéből, Feleki, Sánta, Benedek, Komáromi, Udvarhelyi Sándor, s négy ifju a képezdéből. A másik társulatot Egressy Árpád és Náday Ferenc szervezték, s azzal Bajára és Szabadkára indulnak. A tagok itt: Hirtling Mária, Niczkyné, Szöllösy Pirokka, Hubenainé, Szilágyi Sándor, Hubenai, Róka Jani és több képezdei tag. — A Lendvai pár Szegeden és Aradon fog játszani. Prielle Kornélia és Szerdahelyi melyik vidéki színpadon fogják mulattatni a közönséget, még nincsen tudva.

** (Az arvadányi intézet ünnepélyes megnyitása.) A magyar gazdaságok egyletének arvadányi intézet jun. 6-ikán délelőtt nyitották meg nagy ünnepélyességgel. A megnyitási ünnepélyt egyházi szertartással és magyar imával ft. Klempa prépost és terézvárosi plébános végzé. Utánna Krieger J. iskolai igazgató tartott az alkalomnak megfelelő rövid szónoklatot; ezt követé Török Pál superintendens bátorító, s a munka és kitar-tásra serkentő beszéde. Satupa György jegyző az intézet miként keletkezének rövid rajzát közlé, s gróf Zichy Pál Ferenczét, az egylet pártfogóját első rendben említe ez intézet alapítói közt; a jótékonyaság, s a honleányi erények fíradhatlan gyakorlásában méltó helyet foglal mellette az egylet elnöke, Damjanich János özvegye, és alelnökei: Hollán Ernő és Braunné, kik után az áldozatkész nemeslelkű hölgyek szép koszorúja következett. — Az ünnepélyen jelen voltak a választmány tagjai majdnem kivétel nélkül, valamint más tagok is nagy számmal. Az ünnepiesen felöltözöttet árvák, számra huszan, a megnyitáson szintén jelen voltak, s egy közülök jótékony pártfogónéihoz szívbeli jóvó hálaszavakat intéz-tet. A berendezett intézetben az egylet közvetlen felügyelete alatti ápolás és nevelés e napon vette kezdetét.

** (A pesti állatkert számára) Ö Felsőge által a schönbrunni állatserleglethől ajándékozott állatok már Pestre szállították. Összesen 34 darab, s közöttük több ritka példány. Az állatkertben a munkálatok különben gyorsan haladnak, úgy hogy az állatkert megnyitása már nemokára várható.

** (Egy kis utcai komédia) fordult elő a napokban a kerepesi uton. Ugyanis egy teher-szállító kocsin a szeszszel teli hordok egyikéről az arbronsok lepatogtávan, a szesz folyni kezdett, és spiritus-tócsák keletkeztek, melyekből a köz-népe merítgetni kezdett. A mulatság közepette azonban a szesz valahogy meggyuladt s a már hajbakapó ingyen haszonlesőket kisé elszéleszté. A tüzet azonban nemokára eloltották és minden nagyobb baj el volt hártva.

** (Egy kis utcai komédia) fordult elő a napokban a kerepesi uton. Ugyanis egy teher-szállító kocsin a szeszszel teli hordok egyikéről az arbronsok lepatogtávan, a szesz folyni kezdett, és spiritus-tócsák keletkeztek, melyekből a köz-népe merítgetni kezdett. A mulatság közepette azonban a szesz valahogy meggyuladt s a már hajbakapó ingyen haszonlesőket kisé elszéleszté. A tüzet azonban nemokára eloltották és minden nagyobb baj el volt hártva.

** (Egy kis utcai komédia) fordult elő a napokban a kerepesi uton. Ugyanis egy teher-szállító kocsin a szeszszel teli hordok egyikéről az arbronsok lepatogtávan, a szesz folyni kezdett, és spiritus-tócsák keletkeztek, melyekből a köz-népe merítgetni kezdett. A mulatság közepette azonban a szesz valahogy meggyuladt s a már hajbakapó ingyen haszonlesőket kisé elszéleszté. A tüzet azonban nemokára eloltották és minden nagyobb baj el volt hártva.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 23-dik számához 1866.

** (Névmagyarítások.) Felsőbb engedély mel-lett Reich Antal nagyvárdi joghallgató „Dás“ ra, — Fortgang Antal temesmegyei kiadó „Rajnai“ ra változtaták vezetékneveiket.

** (Érdekes párbaj.) Az „Eger“ a következő esetet beszéli: Földváron a napokban egy dzsidás-káplár összeveszett egy paraszttal, ki jelenleg kukoricacsősz s kiszolgált huszár; ezt a dzsidás kihíta párbajra, ki azt el is fogadta oly föltétel-lel, hogy engedjenek neki a katonalovakból egyet ez cestre választani s lovon vívjának. A dolog a kapitány elé került, ki a vívást és a lövéselást is megengedte. Meg levén határozva a nap, töb-bek jelenlétében történt a mérkőzés, a mi nagyon rövid ideig tartott, mert a volt huszár úgy vágta nyakszirtin a kard fokával a dzsidást, az azzal lebukott lováról. A kapitány 5 forinttal ajándékozta meg a vitez esőzt, a káplárt pedig 24 órai kurtavaera tétette.

** (Viszefuldas.) A pesti ref. gimnázium egy szorgalmas növendéke, Varga Zsigmond az 5-ik osztályból, e hó 6-ikán délután a Dunába fult. Egyik társával a szabad Dunában fürdött a tá-bori kórház mellett, midőn egy mélyésbe botlott s elmerült. Édes anyja épen az nap este érkezett ide Ráczkeveiből fia látogatására, s képzeltető az apanya fájdalma, midőn fának még tetemeit sem találhatta föl.

** (Ünnyikosság.) Május 28.án este hét óra tájban az alsó-dunapartnál a hajósok egy férfi-hullát fogtak ki, mely a városi közparkháza szál-lítottat boncolás alá vétett. Egy bizonyítványt és magán-levelet találtak nála, a miből kitűnt, hogy az illető neve: Partl Sándor, kovácsmester Tol-nából.

— (Adakozás.) Inaséggel küzdő bukovinai magyar testvéreink főlsegelésére a Vasár. Ujság szerkesztőségéhez beküldett:

XVII. közlés: Csökmöröl (Bihar) a község egyes lakosai részéről Törő József ref. lelkész, Katona András közs. bíró és Katona János jegyző által 19 ft. 51 kr. — Kacsorkál Beszék Károly ref. tanító (fele részben ar.-katholikusok számára) 1 ft. — Mezőturulról az „ujvárosi“ részben lakó földmivelő nép közül többen Kossa Károly ref. tanító által 3 ft. — Nagy Váradról több magyar iparos Varga Imre által (fele részben a r.-katholy. számára) 30 ft. 72 kr. — Ramoscházáról Nyarády Erzsébet és Dániel 2 ft. — Alvinczről Toldy Ida és Sarolta 2 ft. — Tisza Sasról többen Földváry László ref. s. lelkész által 8 ft. 37 kr.

Összesen 66 ft. 60 kr. **— Az eddigi I.—XVI. közlésekkel együtt be-gyűlt összesen 1557 ft. — kr., 2 darab cs. arany, 3 db. két-pitos tallér, 2 db. egyftos és 4 db. ezüst huszas.**

— (Az egyes adakosok, kiknek névsora ezuttal is min-den rangu és rendű osztályból, mely a szegénység-gel küzdő nép közül is, igen hosszúra nyulik, fogadják egyen-kint és együtt a szűkölködők nevében szives közsón-tunket.)

Nemzeti színház.

Péntek, jun. 1. „Az idegesek.” Francia vög-játék 3 felv.

Szombat, jun. 2. „Proféta.” Opera 5 felv. Meyerbeertől. Mányik Ernesztina 2-ik fölléptéül. — Az est dícsősége a vendégművésznő volt. Szép éneke oly tetszenyilvánításokra ragadta a szép számmal összejött közönséget, hogy a templomi jelenet alkalmával a zajos tapsokon kívül koszo-ruk is repültek lábaihoz. Átalában már régóta nem volt színpadunkon oly vendég, ki szép hangja és iskolázott éneke által annyira magára vonta a közgyűlemet, mint Mányik Ernesztina k.a., kinek szerződtetésre valóságos nyereségnek látszik nemzeti operánkra.

Vasárnap, jun. 3. „Benoit család.” Vigj. 5 felv. Sardottól.

Hétv, jun. 4. „Montjoie.” Színmű 5 felv. Irta Feuillet Octáv. Ford. Deák Farkas.

Kedd, jun. 5. „Hunyadi László.” Opera 4 felv. Zeneje Erkeltől. Ez este két vendég lépett föl, Ellinger és Szabó Róza kiasszony. Ez utóbbi Mátyás csekély szerepében is szép jelét adta hi-vatottságának s a közönség elismerésül tapsok-ban és kihívásban részesíté. Reméljük hogy ed-digi sikerült két szereplése után, legközelebb nagyobb szerepben is fogjuk üdvözölhetni.

Szerda, jun. 6. „Ha nem kíváncsi.” Fran-czia vigj. 1 felv. Ford. Sz. K. Ezt követé „Petronella.” Vigj. 1 felv. Szigligetivel. Végül „A fehér szegfü.” Francia vigj. 1 felv. Ford. Sz. K.

Csütörtök, jun. 7. „Hugenották.” Opera 4 felv. Meyerbeertől.

Szerkesztői mondanivaló.

8272. Mikosd. I. A. Az shajított küldemény megér-kezett. Köszönet érte. Nem akaránk soká kényi vela.

8273. Kolozsvár. V. i. Mindkét cikk megüti a mértéket. Rajtunk mulni nem fog, hogy a kivonatok min-denben eleget gyöngnek Szives üdvözlötünk.

8274. Nagyed. E. K. B. A tudósítás, mint tisztán közlési és magán ügyet tárgyaló, közlésre nem alkalmas. Az 1 ft. iránti rendelkezést elvárjuk.

8275. S. Patak. S. J. Az előbbi leginkább azért ké-sik, mert hason tárgyu közlésre már volt. Az újabb ha-marább indulhat. Részletes számlát kérünk s azzal in-tézkedünk.

8276. Czinfalva. B. A küldött tárgyra csak később kerülhet a sor. Most illyenmá közleményekkel bőven el-vagyunk látva.

8277. Newyork. A küldött arszékpet nagy örömmel vettük, de örömmel csak akkor lesz teljes, ha a hozzávaló el-trajzi adatok, élmények s események leírását is meg-kaphatjuk. Szabad-e reménylenünk?

8278. Kőszeg. N. I. A régi ígért „rangunkhoz illő-leg” lón beváltva. Mindj gyakrabbi találkozás!

8279. Csnárod. E. J. Megint csak nem értjük mi azt a nagy világfájdalmat és embergyűlöletet, mely a küldött czikken végigömlé.

8280. Noé a bárkából. Nem akarunk kellemetlen dolgot mondani, de úgy látszik, mintha csakugyan az ös-zönvíz idejében írták volna.

8281. Szentkatolna. B. L. Az shajított levél jun. 6-án elküldött.

8282. Nehány szó a magyar nemzet szelleműs férdíuszhoz. Elég volt nekünk ebből ezen czím; de még az elégség is több az alárás: „P. B., Magyarország tör-sha, a természet psychologia buvára.” A többit még és már nem olvastuk.

8283. M.-Vásárhely. G. L. Közlebb alkalommal minden áron tért nyitunk neki.

8284. Győr. Dr. S. Igen sajnáljuk, hogy szerencsénk nem lehetett, s még inkább, hogy a szives látogatást nem viszonzhattuk. Ma netalán mente reperatum.

8285. Kolozsvár. R. T. A köztérisit itt van. A munka megindul. Közbenjárásunk egy oly természetes, mint öszinte volt, s az marad ezentuli is. Reméljük, hogy itt-ott netalan felemelülhet észreveteleink szives figyelemben fognak ré-zeszülni.

8286. Andrasfalva. T. Bíró Mózes lelkész urnak. Sajnálattal halljuk némely urak zavargó fellépését. A lap-jainkban közlött adakosoknál az öszegek mindig kü-lön vannak megemlítre, melyek az ottani r. katolikus testvéreinket illetik. Ezeket nekik kiadati kérjük. A többi öszegek az első sirlamas feljárdulás folytán a főlsegelés református atyafiak számára küldve s mint azelőtt, úgy ezután is, szabad tetszésükre van bízva az elosztás. A ki akár innen, akár onnan, az egyenetlenséget szítja, vék-kes igaztós megvetést érdemel.

Keresetük: Az „Ütőkötő” 1866. évi teljes folyama Az eladni szándékozók kéretnek ajánlatokat a feltételei-ket „V. J.” ezim alatt Keszthelyre intézni.

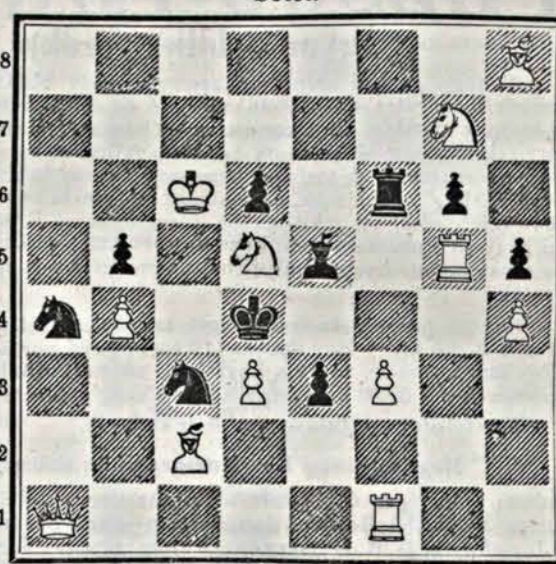
Nyílt tér. *)

Ács Gida ur február 25-diki leveleire apríl 2-dikán válaszolt László Károly.

*) E rovaton közlött czikkekért csupán a sajtóhá-tóság irányában vállal felelősséget a szerk.

SAKKJÁTEK.

336-dik sz. f. — A „Nagy-szombati remeté”-től. Sötét.

Világos.

Világos indul, s 2-ik lépésre matot mond 70-dik sz. játszma. — (Berlini megnyitás.)

E. E. és MADARASSY LÁSZLÓ között. — A pesti sakk-körben, 1866. május 25-kén.

Világos. (E.)	Sötét. (M.)	Világos. (E.)	Sötét. (M.)
1. e2-e4	e7-e5	18. Ve1-f2	Ha5-c4
2. Hg1-f3	Hb8-c6	19. Fe3-c5	Hc4-d2
3. Ff1-c4	Hg8-f6	20. Fc5-d6	Bd8-e4
4. Hf3-g5	fd7-d5	21. Bf1-e1	Hf6-e4
5. e4-d5	Hc6-a5	22. Hc3-e4	Hd2-e4
6. Fc4-b5	c7-c6	23. Vf2-e3	ce6-c5
7. d5-e6	b7-c6	24. Fe2-f3	f7-f5
8. Fb5-e2	h7-h6	25. Ba1-d1	Bd6-e6
9. Hg5-f3	e5-e4	26. Hd3-e5	Hc8-e7
10. Hf3-e5	Ff8-d6	27. Vc3-b3	Kg8-h7
11. e4-d3	e4-d3	28. Bc1-d7	Vc7-c8
12. Hc5-d3	0-0	29. Be1-d1	Be6-c5
13. 0-0	Fc8-b7	30. Bd7-d8	ce6-c4
14. Hb1-c3	Vd8-e7	31. Vb3-a3	Vc8-c5
15. f2-f4	B-c8	32. Va3-c5	Be5-c5
16. Vd1-e1	a7-a6		és sötét nyer.
17. Fc1-c3	Bf8-e8		

A 331-dik számú feladvány megfejtése.

(Gr. Pongrácz Arnoldtól, Nagy-Szombaton.)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1. Fg2-h1	f5-f4A)	1.	g6-h5:
2. Vc6-e6†	tetz. sz.	2. Vc6 g2	tetz. sz.
3. B-v. H†mat.		3. Vg2-f2†mat.	

Helyesen fejtették meg. Vezárményben: Füllöp József. — Harasztiban: Gr. Festetics Benno. — Pozsonyban: Csery Gábor. — Debreczenben: Z. I. és Z. L. — Miskolcon: Czenthe József. — Egerben: Bröss Károly. — Víz-rétben: Terray Pál. — Jász-Kisváros: Galambos István. — Szárospatakon: Farkas Bertalan és Czibe István. — Pesten: Rakovszky-Vagyon Judit.

Rövid értesítés. Nagy-Szombat. Gr. P. A. A becses küldemény nagy örömmelre szolgált, s régi obajtásunk teljesült, midőn a külföldi sakkvilág előtt oly kitűnőleg ismert „Nagy-szombati remeté” hazai sakk-irodalmunk támogatói közé számíthatjuk. Becsös közreműködését továbbra is kérjük.

Melléklet: Előfizetési fölhívás a „Vasárnapi Ujság” és „Polit

HIRDETESEK.

Nagyigmándi szénasavas keserviz-forrás

PEZSGŐ-POROK

(magyar Seidlitz-porok).

A nagyigmándi szénasavas keserviz, mely oldó s kiürítő sós részének dúságát, azok hatását mérséklő és emésztőhatását előmozdító szénasav tartalmán által koronázza, méltán a leghíresebb s legelterjedtebb külföldi keservizeket helyettesíti, s azok beosztását használati felelősséggel teszi. — E víznek s az abból készített sónak általában beismert jótékony hatása, ugy azon előterjedt, melynek azok már eddig örövendően, ösztönöztek engem, miszerint ezen gyógyhatású szernek közönséges használatát mindinkább elősegítem. — E törekvésemet azáltal hiszem elérhető, hogy én a nevezett sőt **pezsgő-porokat** is készítek, melyek a gyógyforrás alkatrészeit magukban tartalmazzák, és hatásukra nézve a világszerte ismert Seidlitz-porokkal egyenlők.

Egy 25 háromszögletes üveget tartalmazó idei töltésű ládavis, gyógyjavalattal ellátva 6 ft. 25 kr. — Egy skatula (12 pár) pezsgő-por használati utasítással 1 ft. 20 kr. — Egy font forrás-só, mely a karlbadi sóit nélkülözhető teszi, 1/4, 1/2 és 1 fontos faszelecezenben 2 ft. 50 kr. készpénzfizetés vagy utánvétel mellett.

Ismételtedőknak jutányosabb ár szabatik.

Megrendelhetni Rév-Komáromban alulírottal, továbbá:
Aradon: Habererer G., Vesz. — Baján: Deutch Mór, — Bonyhádon: Kramon: József gyász. — B. Döszegén: Kovács József gyász. — Bécsben: Röck Gusztáv ásványvíz főraktárában „zum grauen Igel“, Wildpretmarkt Nr. 6. — Csakvár: Lukács Gyula gyász. — Cuzon: Jerozovics Sándor gyász. — Csornán: Klebel Nándor. — Debreczen: Geréb és Hannig. — Eger: Veszelyi János gyász. — Esztergom: Brenner J., — Eincinger János. — Eszéken: Eissner és Schwarz, — B. Fűred: Ellér Gyula gyász. — Gyöngyös: Pásztor Lajos gyász. — Győr: Kautz Ignác gyász. — Lénner Ferenc, Micheller Antal, Prettenhoffer, Jolsván: Maister Albert gyász. — Kassa: Novelly Sándor, — Kecskenémet: Mady J., Papp Mihály, — Kis-Czell: Mizory Ferenc gyász. — Kis-Várda: Balkányi Farkas, — Kolozsvár: Erdély: Wolf János gyász. — József gyász. — Léván: Boleman Ede gyász. — Mező-Berény: Nárcisz János gyász. — Mooron: Netter Ignác, Ganzl Fülöp, A. Háán, — Miskolcson: Dr. Szabó Gyula gyász. — Csáthy Szabó István gyász. — Mohács: Deutch Sándor, Bodendorfer József, — Mosony: Troján József gyász. — M.-Ovár: Sziklay Antal gyász. — N.-Bányán: Papp Simon gyász. — N.-Becs: Kerek: Kellner Ede gyász. — N.-igmánd: Pachi Sándor. — N.-Lakon: Leubard Jakab gyász. — N.-Szombat: Stanzl Henrik gyász. — Nagy-Tapolcsán: De Graach Ferenc gyász. — Nyiregyháza: Barcsay Károly gyász. — N.-Varadon: Bakacs József, — Polukács Gyula gyász. — Péczen: Kiságyi és Simon, — Pápan: Tscheppen Eduárd, — PESTEN: Jezovics Mihály gyász. — Sztupa György, Kochmeister Frigyes, Vághy Lajos, Edeskuhy L., Tunner János, Prückler Ignác, Morán János, Lukovits József, Morgenstern Isidor, Czeripp Károly, Gyarmathy G., Ebenfűrer V., Pétervárad: Lang Mátyás, — Rzeszow: Morja: Adler József gyász. — Szabadka: Hoffbauer Ign. és fia gyász. — Szikszón: Aichman József gyász. — Sarköz-Ujlak: Balázs György gyász. — S.-Alja-Ujhely: Teich Zeigmond, — Sz. Fehérvár: Say Rezsó gyász. — Vimmer Adólf gyász. — Szeghalom: Kiss Ferenc gyász. — Szolnok: Horánszky Istv. gyász. — Szerdahely: Ehrenreiter, — Tabon: Krebs Vilmos gyász. — Tataban: Sztot Antal gyász. — Nirtitt Ferenc gyász. — Temesvár: Babusni Ágost, — Vác: Bodendorfer József, Versek: Blum József, — Zólyom: Thomka Lajos gyász.

Schmidthauer Antal,

gyógyszerész a „Megváltóhoz“ Komáromban.

1661 (3-12)

Ujabb javított os. k. szabadalmazott

FAGYLALT-KÉSZÍTŐ, egészen fém.

Melyben néhány perc alatt, kevés jéggel minden salonban a legjobb fagyaltot vagy jeges kávét előállítani lehet, különösen ajánlható nagyobb háztartásoknál, kapható 4 különféle nagyságban, ahhoz mellékel használati utasítással együtt.

Table with 4 columns: size, price, weight, and other details for the ice cream maker.

Fürdő-kádak felnőttek számára, török czinkből háromféle nagyságban 10-12 és 14 forintjával; gyermekek számára 5-6 és 8 forintjával. Újfürdő-kádak 5, 6, 7 ftig. Bides, hölgyek számára 8 ft., zuhanyossal 14 ft. Kertöntözők, veder és taliga-alakban 14 és 16 forinttól egész 40 forintig. Virágöntözők 2 ftől 4 ftig. Mindenféle alaku madáralkitkák a legnagyobb választásban 1 ft. 50 krtól egész 24 ftig.

ZELLERIN MÁTYÁS, bádognáz- és fémárúraktára, a Sebastyén-tér és rólfia-utca sarkán. A gyár van Borz-utca 4. szám alatt.

Tenyészjuhveladás.

Főmeltóság herceg Batthyányi Fülöp ur enyingi urodalmában mint minden évben is eladatik: s p. gazdaság gyapjár papír-kos 100 db., mastic-kos 60 db., anyu 700 db. E juh-fajnak gyapja az 1862. évi londoni világkiállítás nagy éremmel díjaztatott. A megvett juhok sz. M. hely-napig itt maradhatnak. — Enying, május 30. 1866.

FARKAS IMRE s. k. tisztartó.

1687 (1-3)

Vásárlóim száma az osztrák tartományokban, ideértve Magyarországot is, már is \$500.

Több kitüntetéseknek tulajdonosa. Szállít minden irányban.

A es. kir. orsz. szab. vászon- és asztal-készületek gyári raktára:

Bécs, Kärntnerstrasse Nr. 27, im Eck-Gewölbe.

Tessék mindent elolvasni!

A bel- s külföldön tetemes szállítási végett ismeretes

„KAROLY főherceghez“ czimzett

FOGL E.-féle vászon- s kész fehérneműek

gyári-raktára:

Bécs, Kärntnerstrasse Nr. 27., im Eckgewölbe der Himmelpfortgasse,

a t. cz. vidéki közönségnek rendkívüli alkalmat nyújt a legnehezebb gyári készületek, hasonlíthatatlan s a szakértők előtt a bűmulásig olcsó árakon bevásárlására.

Levélbeli megkeresésre, a pénzüsszeg beküldése, vasuti- vagy postai utánvét mellett a megrendelt tárgyak bárholv elküldetnek.

Jótállás mellett s legujabban ismét tetemesen leszállított árakat kaphatók:

Rumburgi vászon férfi-ingek: (a nyakbőség megkötésű) 1 1/2, 2, 3, 4, 5 ftig a legfinomabbak.

Rumburgi vászon női-ingek: simák 1 1/2-2 ft., himzetek, ráncz-mellett 3 ft., 50 kr., legfinomabbak gazdag himzésel s valódi csipkebetételekkel 4, 5, 6 ftig.

Női korsettek finom perkből 1 1/2, 2, 2 1/2, 3, 3 1/2 ftig; batiz-perkálból, gazdag himzésel 4-5 ftig.

Férfi gatyák 1 ft., 1 ft. 50 kr., 2 ft. 50 kr.—3 ftig a legfinomabbak (magyar, német s francia szabásuk).

30 róf szines ágynemű 7, 8, 9, 10, 12 ftig a legjobbak.

Nyak-gallérok urak számára, tuozatja 2, 2 1/2, 3, 3 1/2, 4 ftig a legfinomabbak.

1 tuozat ezerna férfi-harisnya a legfinomabbak s legjobb minőségűek 4, 5, 6, 8 ftig (f. hár és szinesek).

12 db. vászon zsebkendő 1 ft. 50 kr., 2 ft.; nagybbszerűek 2 ft. 50 kr.; szinesek, valamint fehér ezerna batiz-zsebkendő 3 ft. 50 kr., 5, 7, 9 ftig a legfinomabbak.

12 db. törölköző- vagy asztalkendő 5, 6, 7 ft. 50 kr.—9 ftig a legfinomabb damasz.

30 róf kézi fonalvaszon fehérített vagy fehérítetlen kettős ezernavaszon 7 ft. 50 kr., 9 ft. 50 kr., 11, 13, 15, 18 ftig a legszebbek.

40-42 róf kitűnő vászon (ágyneműre vagy 12 db. női ingre) 14, 16, 18, 22, 24 ftig a legszebbek.

50-54 róf legjobbféle rumburgi vagy hollandi vászon (kézi fonat 1/4 széle) 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60 ftig.

Orosz vászon testgyakorlók számára vagy férfi nyári öltönyökre, rófe 25, 30, 35, 40, 50, 60 krtig.

Ingek, melyek a testhez nem jól állanak, visszavételnek. 50 forintnyi bevásárlásnál 12 db. asztalkendő ingyért adatik.

A levelek ekép: An die Leinen- und Wäschefabrik Wien, Kärntner-czimzendők: strasse Nr. 27, im Eckgewölbe der Himmelpfortgasse, „zum ERZHERZOG KARL.“

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

1610 (4-6)

Cs. kir. szab.

Riunione Adriatica di Sicurtá.

(Adriai biztosító-társulat.)

Alapított Triestben 1838-dik évben.

Kivonata a 27-dik zárszámadásnak,

mely magában foglalja a társulat vállalatait 1864-dik évi július 1-től 1865-dik évi június 30-ig (az életbiztosítások kivételével)

előterjesztett az 1866-dik évi ápril 25-én Triestben tartott részvénytársulati közgyűlésen.

Table with 2 columns: category and amount. Includes Biztosított töke, Jutalékjövdelem, 7117 biztosítottak kifizetett kártérítések.

A társulat kezességi vagyona:

Table with 2 columns: category and amount. Includes Részvények utáni töke, Nyeremény-tartalék-alap, Jutalomdíj-tartalék, Folyó jutalékok s kamatbevételek.

Miként az itt felhozott számok mutatják, a Riunione Adriatica a lefolyt üzletévben, dacára a tetemesen szaporodott versenyzésnek, nemcsak hogy üzleti kifejlődésében lépést nem tartott volna, hanem inkább a legkevesgetebb előmenetelnek örvend.

Ezen eredmény nemcsak a közönség elismerésében — hogy a biztosítások jótékonyaságához tömegesen járuljanak — központosul, — hanem azon bizalomnak is, melynek a riunione szilárd kezelése s a kártérítési ügyek gyors elintézésében fekszik, tulajdonítható (mert a társulat keletkezése óta 1865-dik évi június 30-ig nem kevesebbet mint 37 millió forintot fizetett ki); s ide járul még az is, hogy a t. cz. biztosító közönség kielégítésére folytonosan 12 millió forintnyi kezességi töké áll rendelkezésére.

Az alulirt országos főügynökség bátorodik ennélfogva a biztosító-intézetek jótékony működésére egyáltalában, de különösen az általuk képviselt társulatot a t. cz. közönség szives figyelmébe azon hozzáadással ajánlani, hogy szilárdságukkal összeegyeztethető lehető legolcsóbb jutalomdíjak mellett biztosításokat elfogad:

- a) Az ember-ek életére, tőkésre, nyugdíjak s járadékokra, az életben fizetve s a biztosítottak halála után, a társulatnak a nyeresémben részesítésével, vagy a nélkül, gyermekek felruházására, egy bizonyos előre meghatározott életkor elérése után kifizetve, katonafelmentési díjakra sat.
b) Tűzkárok ellen. (villám által okozottak ellen is), lak- s gyári épületekre, ingóságokra, gépek, árukészletekre, nyers és munka alatt levő terményekre, mezei természetnyekre és marhaállásra.
c) Gyárak gőzkazánjainak szétrobbanása folytán támadható károk ellen, a világosításul szolgáló gáz felrobbanása által épületekben vagy ingó javakban történhető károk ellen.
d) Vizen vagy szárazon szállított javakat érhető elemi károk ellen.
e) Jégkárok ellen, mezei természetnyekre s kerti veteményekre.
Biztosítási ajánlásokra minták, jutalomdíj-mutatótáblák, életbiztosítási tervek sat. a főügynökség irodájában Pesten, Deák Ferencz-utca 12. sz. a. 2. emelet, valamint hazánk nagyobb városok fő- s kerületi ügynökeinél, s a vidéken ingyért szolgáltatnak ki, s minden tudakozásra kellő felvilágosítással szolgál

az országos főügynökség Pesten
Konn. Sebastiani.

STÖCKBAUER JÁNOS,

polgári asztalosmester Pesten, király-utca 46. sz. a., ajánlja kitűnő, s általa Magyarországon legelőször készített

hűtő-készületeit vendéglők, kávéházak, cukrászok, fényképezési műhelyek, hűsvágók sat számára.

Ugyanczok jégmegtakarítás szempontjából gyakorlatilag a legjobbaknak bizonyultak be s már 6 év óta általános elismerésre találtak, s jóval felülmúlják minden az eddig ismert hasonló készüléteket.

Az árak 60 forinttól 200 forintig.

Készítet továbbá mindennemű fonadékunkákat spanyol nádból, s kívánatra bármennemű szekek üléseit mustra szerint bevégzők. Elvállalok továbbá mindennemű épület-és bútormunkákat.

1688 (1-2)

Szüléknek.

A gyermekek részére megkívántató legjobb egészségnek fenntartása tekintetéből figyelemmel a szülőköt az én biztos hatású s általán kedvelt „Gilisztá-csokoládéra“ és tiszta lélekkel tanácsolom a t. szüléknek, gyermekeiknek — akár van gyanu gilisztás állapotra, akár nincs — minden 3-dik hónapban e giliszta elleni szert beadni, az ok, hogy miért? azon gyönyörűkéken olvasható, melyekbe a szeletek takarvak a használati utasítással együtt, s hűn igazolja mind ezen állítástom a bizonyosságokban körülírt 59 hiteles bizonylat.

A megrendelések azonnal a birodalom minden részébe a legbiztosabban postautánvétellel teljesíthetnek alóli által. Kapható Pesten Török József gyógyszerész és Thalimayer és társa uraknál. KRÖCZER ÁGOSTON s. k., 1569 (8-8) gyógyszerész Tokajban.

Advertisement for KASZÁLÓ-ARATÓ-GÉPEK (mowing machines) and NYOMTATÓ-GÉPEK (printing machines). Includes text about quality and availability.

Titkos 1686 (1-12)

betegségek

még makacs és üdült bajokat is úgy kóródásban, mint magán gyakorlati folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátlatnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít Med. dr. Helfer Vilmos Pest, király-utca 27. sz. Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig. Díjazott levelekre azonnal választotok, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.

Nines többé Dorsch májolaj! GRIMAULT és TÁRSA gyógyszerészek

JÓDTARTALMU RETEK-SZÖRPJE

PARISBAN (Rue Richelieu 45). 1394 (20-32)

Azon sok nemű szerek közt, melyek javaslatba hoztattak, hogy az oly kellemetlen ízű s formájú által a betegre nézve oly kiállhatatlan hal májolaj mással pótolásuk, tagadhatatlanul eddig a Grimault-féle jódtartalmu retek-szörpje bizonyult be a leghatásosabbnak s a szelénnek tökéletesen megfelelőnek. Annak jótékony hatása különösen mellbetegségeknek, aszkór, aními, lymphati és skrofula bántalmakban mindenkor igazolva lón; a gyomort nem rohanja meg, az étvágyra ingerlőleg hat, s különösen gyermekeknek a bór szinlelő s ernyedsége esteiben, melyhez gyakran a nedvek megromlása is csatlakozik, valamint a nyakmirigy kifejlődése ellen eredménynyel használtatik.

A retek-szörp a párisi orvosi gyakorlatban nem rég vétetett alkalmazásában s má már a legkitűnőbb orvosok által naponta mint vértisztító s legkiválóbb eredménynyel rendeltek. A jódtartalmu retek-szörp alapja a kerti szászsa nedve (nasturtium), a reteké, s torma (cochleria) mindkettő elismert tulajdonságú anticorbutiféle növény, melyek természetű állapotban ilyant s kénkövet tartalmaznak, s melynek neve a készítmény hatóságáról s a bevévés könnyűségéről a megdöntéknél épen ugy mint a gyermekeknek előlégséges biztosítékot nyújt. Basin s Caceneve a „St.-Louis“ kórház orvosi Párisban a jódtartalmu retek-szörpöt, támaszkodva az azzal tett számlán sikeres gyógyeredményekre — különösen a bőrbetegségek minden nemében ajánlják. — Ár 2 ft. 50 kr. A főraktár létesik TÖRÖK JOZSEF gyógyszerésznél, Pest király-utca 7. sz. a.

1688 (1-2)

Az általam közrebocsátott

„SIREMLEK-ALBUM”

ezelől az ország különböző vidékein s a dunafejelelményekben felállított ügynökségekre vonatkozólag van szerencsém az illető ügynök urak névsorát azon tiszteletteljes értesítés mellett közzétenni; hogy az érdekelt Album nagyválasztékú mintarajzai után s azokhoz mellékeltem árszabályzat szerint mindennemű megrendelések sirkövekre, épület-munkákra, emlékszóbrokra, feszületekre, keresztelő-medenczékre, s egyéb márványműkészményekre ugyanazok által elfogadtatnak s pontosan foganatosíttatnak.

Az illető ügynök urak névsora következő:

Almásán: Bock Mór. Alsó-Jász-Szent-Györgyön: Gallovich János. Abrudbányán: Remety Ignác. Aradon: Andrányi Károly. Apathiban: Weidinger Zsiga. Arokszállason: Strasser Dávid. Aronyban: Hutkay Sándor. Besztercebányán: Palkovich L. Bralliban: Sreter Illés. Bukarestben: Stühr Károly. Battaszéken: Koller St. J. Brassóban: Zúrner Ferencz. N.-Beeskereken: Schaffer Péter. Bakson: Weisz Fülöp. Békésben: Konsitzky János. B.-Csabán: Singer D. A. Belgrádon: Bucovalla és Mejozics. Bezdanban: Schwell E. T. Beszterczén: Kelp Frigyes. Bogánban: Blaschuty J. fia. Broodon: Dimovic D. N. Bonyhadon: Straicher Bend. Beodrán: Karácsonyi Miklós. Csakován: Dina György. N.-Csanádán: Telb Sz. János Czegledén: Gombos Pál. Songrádon: Marsies Ignác. Deveserben: Steuer József. Dobosán: Gömörly Gusztáv. Dömölkön: Tamaszky Andor. Dályan: Weisz testvérek. Décsen: Krémer Samu. D.-Földváron: Nadhera Pál. Elekén: Szál Antal. Egerben: Polereczky Gyula. Eperjesen: Pólt Ferencz. Erzsébetvárosban: Szenkovics Z. Eszéken: Flambach Alajos. Fehérgyarmaton: Balika Sándor. Fehértompsonon: Schescherko A. Felsőbányán: Husovszky Gyula. Félegyházán: Molnár Alajos. Fogarason: Novák János. Galaczeon: Metaxa A. Güregyvárosban: Waldner Vilmos. Göllnitzben: Szentistványi F. J. B.-Gyarmáthoz: Gazdik Lajos. Gyöngyösön: Kozmáry János. Gyulan: Dobay János. Högyeszen: Rausz S. öz. és fia. Hálaszon: Hirschler Dávid. Hátszegen: Lengyel A. és fia. Hatzfelden: Schnur Ferd. S. Hodsagon: Rausch Antal. Hold-Mező-Vasárhelyt: Szokolovits I.	Jassyban: Baumgartner Frigyes. Jászberényben: Holczler testvérek. Iglón: Schwartz A. W. Ipolysághon: Mikulásky Gyula. Kassan: Jermy Károly. Karanebesen: Engels Mátyas. Kaposvárott: Leipzig Antal. Károlyvárott: Fröhlich Albert. Karloviczon: Gyarmathy Gusztáv. Károlyfehérvárott: Materny Emil. Kalocsán: Loidl József. N.-Kantán: Keeskes János. Krajován: Vidacs István. Kecskeméten: Papp Mihály. Kezsmárkon: Szopko C. N. Kézdi-Vasárhelyt: Csizsár Mihály. N.-Kikindán: Kissinger Mátyas. Kis-Körösön: Teichner Illés. Kolozsvárott: Tauffer Ferencz. B.-Kömlöcsön: Csernik Gusztáv. Kulán: Bosnyák J. utóda. Kun-Sz.-Miklósán: Leschitz Mátyas. Kun-Sz.-Martonban: Nitsch Márton. Körmöczbányán: Jánosy J. öz. Léván: Missik J. Lőcsén: Schmidt K. Lajos. Lippán: Vinternitz és Büchler. Loppalankán: Rojesko J. Losoneczon: Gedaly Albert. Lovrinban: Krausz Péter. Luzson: Schiesler A. Makón: Bohm Albert. M.-Vasárhelyt: Fogarassy Döme. Medgyesen: Guggenberger F. J. Miskolczon: Bóde László. Móron: Haan Károly. Mohácsán: Witt Károly. Munkacsán: Tóth Károly. Nagyszombatban: Balázsovits János. Nagy-Karolyban: Nasch és Weisz. Nyirbatorban: Legányi Ede. Nagy-Kantán: Vueskics János. Nagybányán: Haracek János. Nagy-Kállóban: Mandl Salamon. Nagy-Enyeden: Hank K. Adolf. Nagy-Körösön: Szikszay L. Nagy-Sz.-Miklósán: Karl Nándor. Nagy-Sinken: Potóczy Péter. Nagy-Varadon: Sdravich János. Nyitra: Filberger R. A. Nyíregyházán: Kralovszky L. Oraviczean: Becher József. Orsován: Böhme Károly. Oroszházán: Vangyel Mihály. Öszödön: Fábán Mihály. Papán: Bermüller József.	Palánkán: Rosenstock Sal. Pécsent: Opetko Zsiga. Péterváradon: Láng Mátyas. Petrinában: Schmidt M. F. fia. Perjamoson: Baumel testvérek. Radojevácson: Büchele J. Rimaszombatban: Radványi István. Rozsnyon: Pekár Sándor. Rustukon: Veititz Zsigmond. Sator-A.-Ujhelyt: Szentgyörgyi J. Sárospatakon: Rosenblüh J. Szevárott: Misselbacher J. fia és Teutsch. Selmeczen: Dimák J. E. Szabdkán: Deméröz Albert. Szathmarot: Juračko Dániel. Szamos-Ujvárott: Haragay István. Szarvason: Jánosy János. Szászregényben: Wachner Tragot. Szegeden: Reinitz Vilmos. Szegszárdon: Fejős J. M. Szentesen: Dobray Sándor. Szebenben: Dinges J. Nándor. Székesfehérvárott: Guthárd Mór. Székelyhidon: Szabó István. Szilfagy-Somlyon: Breszler János. Szigetvárott: Koharics Ferencz. M.-Szigethen: Fersin Ferencz. Szent-Tamásán: Manolovits J. Szoltzon: Kúchts Dániel. Toltachán: Bauer József. Tordán: Oztián testvérek. Topolyan: Ettinger D. Tokajban: Kempner József. Temesvárott: Weisz Bálint. Turnogurellóban: Aumüller Ferencz. Turnseveriben: Caokulia D. Tulesán: Bauer János. Titteleben: Kresztics Mihály. Uj-Verbászon: Szmiha A. Uj-Videken: Menráth Lőrincz. Szek-Udvárhelyt: Dobray Nándor. Ungváron: Landau Dávid. Uj-Aradon: Orth J. A. Uj-Becszen: Kugler Ed. József. Vag-Ujhelyt: Zobel és Sterner. Varadon: Koterba Vincze. Vereczzen: Schlemmer József. Veszprémben: Guthard T. fia. Viddinben: Joanovics J. Vinkán: Angu-ztinov Antal. Vukovárott: Pirra György. Zágrábban: Kroschul M. C. Zentan: Györfi Iván. Ziliban: Orbán Károly. Zimoviban: Vasilievics Vazul.

E vállalatomnak szíves pártolását azon bizalomba helyezem, melyben szerencsés valék eddig is részesülni.

Gerenday Antal,

első orsz. szab. márványműgyártulajdonos.

RÖCK ISTVÁN GÉPGYÁRA

Pesten, soroksári ut 20. sz. a.

ajánlja ugynevezett „Röck-féle” ismét gyakorlatilag javított eséplőgépeit, kerekállványon tisztítás- és zsákolással. Hozzá valóságos hordozható mozdonyt, a nélkül, hogy kerekéről le kellene emelni. Van továbbá Hensman-féle eséplő, kovacsolt rácsosított vaslatu dobbal, mely soha sem török; ugyszinte amerikai (czövekes) nagy munkaképességgel, hozzá erőfokozott mozdony, szinte tisztító és zsákoló rosta, mely minden eséplő mellett használható, — mind ez leszállított áron.

Tökéletesen felszerelt örlőmalmok, gőz-, szél-, víz- és léöröre, finom örléshez való hengerrel, részletei is külön-külön, állványok, kövek, a vasrészek súly szerint.

Mindenféle sajtók, u. m. élesztő-, keményítő-, bor-, olaj-, nyomda kézi és gyors-, valamint göngyölő-sajtók, végre burgonya-, zab-, malátázó és spodiumtörő.

Álló, fekvő vagy hordozható minden nagyságu gőzgépekre érkező megrendelések egész készséggel teljesíthetnek.

Elősorolt gépek nagybárra készen kaphatók.

Gazdasági gépkészletem a legnagyobb választékban elismert jelességű Howard-féle ekék 1-ső számú 15 ft., 2-dik 13 ft., 3-dik 12 ft., 4-dik 11 ft-ért, acél szántóval 1 ft-rel feljebb.

Rögtörők, boronák, irtókák, töltőgép, és kapáló-ekék, rétyaluk, szénagyújtók, morzsolók, répvágók, mindennemű szecskavágók és szórva-vetőgépek 12' 3 soros repozé- és kukorica-vetőre, mind a legújtanosabb áron.

RÖCK ISTVÁN,
gyár-tulajdonos.

1678 (2-4)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

KÁNYA JÓZSEF

(előbb Böhm és Kánya)
Pesten, József-tér 10-ik sz. a.,
ajánlja

minden évszakra
dúsan ellátott
legujabb bel- és külföldi
női-divatáru
raktárát.
1608 (7-12)

Bizonyítvány.

Kilencz havig iszonyuan szenvedtem mind a két kezem lábaimra köszvény és esziban, úgy hogy csak bot segítségével járhattam (mint engem tavaszszal mindenki láthatott); e betegség ellen ásvány-fürdők és mindennemű orvosságok siker nélkül használnván, mig az angol patent rheuma-vásznat javasolták, s ennek használatá által a legrovi-debb idő alatt csodálata módon szenvedésem-től megszabadultam, most akárminő időben fájdalom nem érzek, és láda lsten-nek, szolgálatomat beteljesíthetem. Ennek valóságát nyilván bebizonyítani kötelességem tartom.
Kelt Budán, 1865. évi október 10.
1679 (2-4) **Pressmeyer Péter.**
Kapható Pesten, Torök József gyógy-szertárában, király-utca 7. sz. a.

Kiűnös
s jó varrásu kész főbőrneműket,
valamint mindenféle vásznakat a bel- s külföldi legelső gyáraiból tisztelettel ajánl

HUGMAYER ÉS MICHALOVITS
RUMBURGI VÁSZNON-RAKTÁRA
„A PROFETAHOZ”
Pesten, városlátkér.
1670 (7-12)

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, drágakövet, gyöngyöt, szineskővet, aranyat, ezüstöt, asványokat vess és cserél a legmagasb áron. 1609 (6-8)

Regiségek és természetiek irodája,

Dorottya-utca 11-ik sz. a. Pesten, a Lloydnak átellenében,

hol egy nagy választékú raktár mindennemű régiségek, régi penzek, gombok, övek és mentekötők, a legelsőbb áron, ugyszinte egy nagy raktár asványok, lepkek, bogarak, madarbőrök, tojások s üvegszemek is találhatók.

Mindennemű
takarópapiros
(Makulatur)
kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.

Pest, június 17-én 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábotott petít sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba; háromsor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban: Jaeger Könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 kr.

Suhaj Imre.

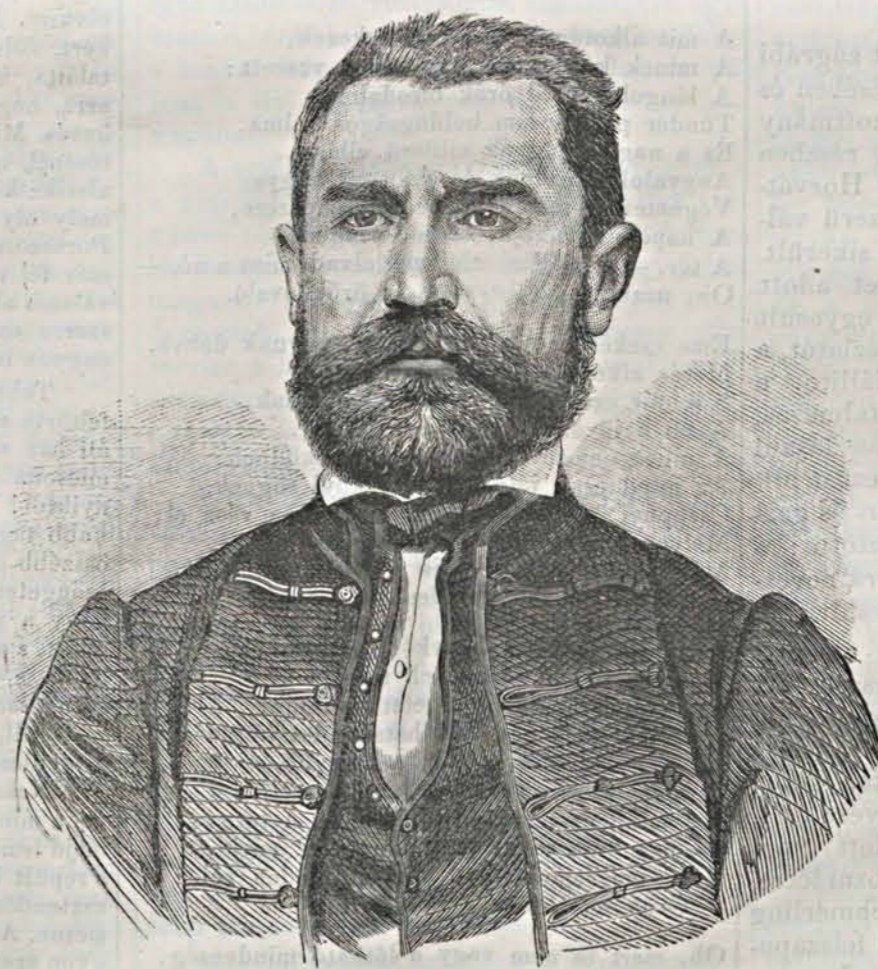
A magyar-horvát kérdés megoldása élénken foglalkoztatja a két ország küldött-ségeinek figyelmét. Az úgy jelen állásában korszerű dolgot vélnék cselekedni, midőn itt bemutatjuk a zágrábi országgyűlés alelnökét s a jelenleg Pesten működő horvát országos küldöttség egyik kiváló tagját. Anynyival szivesebben tehetjük ezt, mert dr. Suhaj eddigi politikai működése által is nem keveset tett Magyar- és Horvátország csak nem nyolczszázados, de a legközelebb multban, fájdalom, lazulni látszott testvéri viszonyának újra megszilárdítására, s reményünk lehet, hogy ez irányban működésének előbb több még több eredményt szemlélendjük.

Suhaj Imre 1822. szept. 22-dikén Vukováron Szerém megyében született; atyja a katonaságnál szolgált, s e század elején a Napoleon ellen viselt háborukban mint őrnagy magát többszörösen kitüntetvén, V. Ferdinánd királytól magyar nemességet nyert. Az ifju 1830-tól 1838-ig Eszéken és Pécsent tanult; a jogi tanfolyamot pedig a zágrábi kir. akademián sikerrel végezvén, azután egy ideig Zágrábban a báni táblánál, majd Pesten gyakornokoskodott. 1842-ben Pesten a kir. táblánál tette le az ügyvédi vizsgát az illető bizottmány előtt, melynek elnöke az akkor táblai báró, gr. Apponyi György volt. — Nemsokára Zágrábmegyénel nyert aljegyzői állomást, s itt együtt működött későbbi politikai elvbarátjával, a jeles horvát költő és hazafi Bogovicsal. A szorgalma és tehetsége által már ekkor kitünt ifju, hogy magát gyakorlatilag jobban kiképezhesse és politikai műveltséget nyerhessen, Bécsbe a magyar udv. kancelláriához ment, s ott 1842-ben gr. Majláth Antal akkori udv. kancellár által gyakornokká nevezetvén ki, két évig szolgált.

1844-ben visszatért Zágrába, s mint az ottani iskolai és tanulmányi igazgatóság levéltárnoka, a népiskolák szaporításán és emelésén munkált. Szabad idejét e hivata-

sában is folytonosan tanulmányainak szentelte, s a megkívántató vizsgákat a pesti egyetemen letévén, 1847-ben jogtudorrá avatattott föl, a mely czim az időben Horvátországban még a ritkaságok közé tartozott.

1847 végén a köztisztvisletben álló Pauler Tivadar, a természetjog és magyar közjog akadémiai tanára, kit tíz évi működéseért ott ma is sokan hálával emlegetnek, Zágrábból Győrbe tétetvén át, e szakok tanítását mint helyettes, az egykori tanítvány, Suhaj vette át. Alig kezdte meg azonban tanári pályáját,

SUHAJ IMRE.

midőn a bekövetkezett mozgalmas időkkel mint mindenütt, Zágrábban is életbeléptetett nemzetörségben kapitány lett.

1849-ben az ekközben az egész birodalomra névze föllállított közoktatási miniszterium a természetjog és államjog rendkívüli tanárává nevezte ki. A következő év-

ben a zágrábi jogakademia szervezése alkal-mával rendes tanár lett, s mint ilyen, jogencyclopaediát, büntető törvényt és római jogot ad elő, s már több mint egy évtized óta közmegelegedéssel folytatja tanári hivatalát és a horvát ifjuság kedvezésévé vált, a mi annál nagyobb dicserét, mert a tárgyak különfelesége mellett még egy nagyobb nehézséggel kellett megküzdnie, mely neki és kortársainak részeül jutott. T. i. 1848 nyarán az addig használt latin helyett az az időben még épen kevésbé kiművelt horvátok hozták be tannyelvül, ezt 1850-ben a német váltotta föl, mig 1860 óta ismét horvát nyelven foly a tanítás.

Suhaj azonban nemcsak a nyilvános oktatás pályáján tűnt föl mint kiváló egyéniség, de még inkább politikai szereplése által; az 1860-i október óta folyó politikai mozgalomban állandóan oly irányban haladva, mely számára honfitársainak elismeréséért szerezte meg, s egyszersmind nevével Horvátország határain túl is ismertté tette. Első nyilvános föllépése egy megyei értekezleten történt, midőn az ismét életbe-leptetett municipiumok szervezésére névze, a horvát udv. kormánysszék által kiadott utasításokat, mint az 1799.-ki törvényekkel s a magyar-horvát közjog fölveivel ellenkezőket, félretétetni indítványozta. Beszéde nagy hatást keltett, s ennek tulajdoníthatni, hogy nemsokára Zágrában a városi képviselő-testület tagjának és közsegítanósoknak választották meg.

Az 1861. aprilisére összehítt horvát országgyűlésre Zágráb egyik kerülete választá képviselő-jének, s e nyolcz hónapig tartott gyűlésen minden fontosabb ügy tárgyalásában nevezetes részt vett. Tagja volt a felirati bizottásznak, a kodifikációi választmányak elnöke, a sajtóügynek pedig előadója. — Legfigyelemreméltóbb azonban magatartása a Magyarországhoz viszonyt illetőleg. Az országgyűlésen az ugynevezett nemzeti párt volt többségben, mely függet-